

268 Ft,
határon túl: 1 Euro

MAGYAR TEÁTRUM

XV. évfolyam, 2. szám • 2023. február

A Magyar Teátrumi Társaság havilapja

www.magyarateatrum.hu

Friss hírek a magyarateatrum ONLINE oldalán!

Kadela László – 12. oldal

Pajtaszínházi Szemle: fókuszban a helyi közösségek

Idén 8. alkalommal tartották meg a Pajtaszínházi Szemlét, melynek most is a Nemzeti Színház adott otthont január 21-én és 28-án. A Szemle alkalmával a 19 vármegye 19 településének színjátszócsoportja mutathatta be az elmúlt hónapok

során megvalósított előadását. A programban a komédiától kezdve, a dokumentumszínházi darabon, bűnmegelőzési vígjátékon, mesén át a szociodrámaig a legkülönbözőbb színpadi műfajok szerepeltek. (17. oldal)

Varázslatos utazás az álmok világába

A magyar gyermekirodalom egyik legmeghatározóbb alakja, Csukás István szívmengető történetét, az Utazás a szempillám mögött című zenés mesejátékot mutatta be a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház. Kicsik és nagyok szíve egyszerre dobbant, amikor a nagyszínpadon Sipos Imre kezei által megelevenedett a nagybetűs csoda. (8-9. oldal)

A tanyasi férj

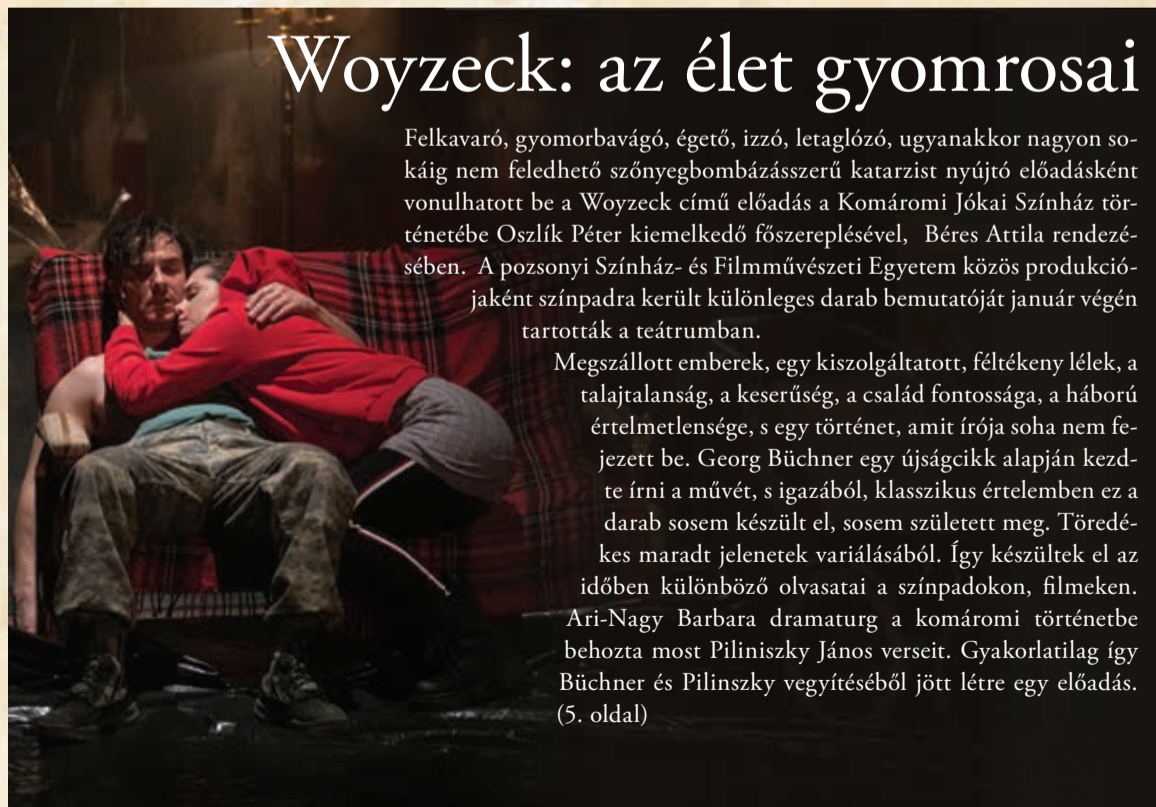
Mélyre ásott kútja oldalába váj atombunkert egy vidéki öregember, s menekíti magával öregasszonyát a közelgő háború elől. Valaki támadni fog. A közös túlélés, vagy a mindenkit túlélés receptjét kapjuk? A Nyolcvan vödör levegő révén, Lezsák Sándor a kortárs nemzeti kamara-abszurd elismert művelőjévé, divatírójává válhatott volna, ha darabja a figyelmet a születése idején megkapja. Kétszemélyes végjáték-gyakorlat. (10-11. oldal)

Woyzeck: az élet gyomrosai

Felkavaró, gyomorbavágó, égető, izzó, letaglózó, ugyanakkor nagyon sokáig nem feledhető szőnyegbombázásszerű katarzist nyújtó előadásként vonulhatott be a Woyzeck című előadás a Komáromi Jókai Színház történetébe Oszlák Péter kiemelkedő főszereplésével, Béres Attila rendezésében. A pozsonyi Színház- és Filmművészeti Egyetem közös produkciójaként színpadra került különleges darab bemutatóját január végén tartották a teátrumban.

Megszállott emberek, egy kiszolgáltatott, féltékeny lélek, a talajtalanság, a keserűség, a család fontossága, a háború értelmetlensége, s egy történet, amit írója soha nem fejezett be. Georg Büchner egy újságcikk alapján kezdte írni a művét, s igazából, klasszikus értelemben ez a darab sosem készült el, sosem született meg. Töredékes maradt jelenetek variálásából. Így készültek el az időben különböző olvasatai a színpadokon, filmekben. Ari-Nagy Barbara dramaturg a komáromi történetbe behozta most Pilinszky János verseit. Gyakorlatilag így Büchner és Pilinszky vegyítéséből jött létre egy előadás. (5. oldal)

A csábítás világában élünk

Molière Don Juanja a Nemzeti Színházban

Akik látták már a macedón rendező, Alekszandar Popovszki A Mester és Margarita című előadását a Nemzeti Színházban, azok tudhatják, izgalmas és elgondolkodtató feldolgozásra számíthatunk a Don Juan bemutatója esetében is. Molière darabja ebben a produkcióban több szokatlan szállal egészül ki annak érdekében, hogy korunkról is valljon, és gondolkodásra készítse a nézőt. Az előadást 2023. február 8-ától láthatja a közönség a teátrumban.

„Don Juan elbűvölő és inspiráló karakter, aki valóban nagyon sok szerzőt megihletett. A gátlástalan hódító figurája felkínálja magát a legkülönbözőbb értelmezéseknek... Molière komédiája tükröt mutatott saját korának, s eszerint Don Juan egyértelműen negatív hős, de ez a szöveg mégsem egysíkú” – mondja a rendező a darab kapcsán. „Számomra Don Juan egy művész, aki összeköti az eget a földdel: minden szavával és gesztusával vertikálisan kommunikál. Ennek az ég felé való kapcsolattartásnak a vívóanyaga a szerelem. Don Juan olthatatlan vágya, ami egyik nőtől a másikig hajtya, abból fakad, hogy – amint ezt korunkban is gyakran tapasztaljuk – Don Juan folyamatosan az eget fürkészi a tekintetével, vagy mindig

a túlvilágra tekint, de közben a földön borzasztó dolgokat művel.” – teszi hozzá Alekszandar Popovszki, aki szerint ez a figura sosem hazudik és a hódítási szándéka nem érte célt a környezete nélkül. Az előadásban izgalmas, új szálak gazdagítják a klasszikus történetet, így a Katona Kinga alakításában látható Donna Anna figuráját Puskin Don Juan kövendége című művéből „kölsönzi” a rendező, emellett beleírtak egy Udvaros Dorottya által megformált hatodik nőalakot is, aki mintegy anyafigura-ként jelenik meg a darabban.

Alekszandar Popovszki szerint a mai világ viszonyai között is érdekes átgondolnunk ezt a történetet. „Manapság minden pillanatban ki vagyunk téve a csábításnak. A kapitalizmusnak, különösen a liberális kapitalizmusnak az a sajátossága, hogy megteremt a függőség környezetét számunkra: az elcsábulás függőségének feltételeit. Olyan világban élünk ma, amelyben minden dolognak ára van. Ez az ár meghatározza a dolgok iránti viszonyunkat. Azért van a művészet is krízisben, mert az maga is az üzleti élet része, önmaga eladására kényszerül. Minden szellemi tevékenység vagy gesztus, legyen az a legjelentéktelenebb, az áruba bocsátásról szól.” – fogalmaz a rendező a mű üzenetével kapcsolatban.

„Van valami Bulgakov nem evilági és sátáni Wolandjából ebben a Don Juanban, miközben a spanyol nemes természetesen ízig-vérig ember. Sok kérdés felmerül bennem, hogyan lehet valaki ennyire gátlástalan” – így fogalmaz a címszerepet alakító Bordás Roland Don Juan alakjáról. A színművész már A Mester és Margarita előadásában is együtt dolgozott Alekszandar Popovszkival, abban a produkcióban – nem véletlenül említi – Wolandot alakítja, az ördögi jelleg szerinte ebben a figurában is megjelenik. „Nekem most Don Juan démoni vonásai a legerősebbek. Olyan csábító, aki szinte ez emberi léptéken túlmutató meggyőzőerővel rendelkezik.” – hangsúlyozza Bordás Roland, kiemelve, a rendező a figura kapcsán a furcsa, ambivalens őszinteségét helyezte a középpontba. „Ha jobban meggondoljuk, ez a mondat azt jelenti, hogy Don Juan nem csábít, hanem csupán hagyja, hogy elcsábítsák... Csábító és a csábítás áldozata. Hogyan lehet ez a két állítás egyszerre igaz Don Juan fejében? Ez nagy titok! De fontos, hogy mi mind a kettőt igaznak tartjuk. Amikor védekezünk, folyamatosan cáfolja is önmagát. De mindig az itt és mostban él: az adott pillanatban mindig igazat mond. A maga igazát.” – mondja a szerep kapcsán a Nemzeti Színház művésze.

Szerzőink, munkatársaink:

Tarics Péter

Csicsely Zoltán

Fekete Péter

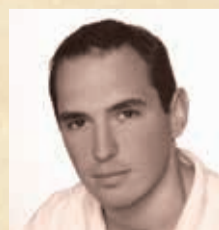
Kovács Attila

Józsa Mihály

Nyári Attila

Ferencz András

Balogh Tibor

Szenvedélyes Brecht-olvasat

A kaukázusi krétakör a Nemzeti Színházban

Izgalmas, a megszokottól eltérő feldolgozásban láthatta a közönség Bertold Brecht A Kaukázusi krétakör című darabját, amelynek bemutatóját egy sajnálatos baleset miatt többször is elhalasztotta a Nemzeti Színház. Avtandil Varszimasvili, a grúz színházi élet kiemelkedő alakja állítja színpadra a művet a teátrumban. Az alkotó Brecht darabját a néző intellektusát megcélzó interpretációktól kissé eltérően, érzelmdús és szenvedélyes előadásként képzelte el. A bemutatót január 7-én tartotta a teátrum, a főbb szerepekben Katona Kinga, Bordás Roland, Trill Zsolt és Berettyán Sándor látható.

Az emblematikus Brecht-műben Azdak szerepében Trill Zsolt látható, akinek a sérülése miatt kétszer is el kellett halasztani a bemutatót. „A bemutató előtt négy nappal a próbán egy kis dobogóra kellett felugranom, aztán léptem-léptem, és hallottam, hogy recsen az izom. Részleges izomszakadásom lett. Nem kellett megműteni, két hétig feküdtem, utána néhány hétig mankóval jártam.” – mesélte a színművész, aki már nem először találkozott a rendezővel, hiszen a beregszászi társulat a Boccaccio Dekameronjából készült Solyompecsenye című előadással Tbilisziben is vendégszerepelt a kilencvenes években. Trill Zsolt szerint a színészek szeretik ezt az előadást. „A mi előadásunk egyáltalán nem elidegenítő. Klasszikus songok sincsenek benne. Avtandil fiatalkorában látta a darabot Brecht rendezésében – egy grúz színésszel, aki az író berlini színházában lépett fel – és az neki nem tetszett. Varszimasvili színházi világa egészen más. Ő egy végtelenül érzelmes előadást szeretne színpadra állítani.” – mondta ezzel kapcsolatban a színész.

Gruse szerepében Katona Kinga látható, akit szintén megfogott a rendezőnek a megszokott Brecht-interpretációktól eltérő, másfajta szemléletmódja. „Ha valamiben itt nem lesz hiány, akkor azok az érzelmek, a vér, a könnyek, a nevetés... A mi előadásunkban semmi sem ironikus, minden nagyon mélyen átél, legalábbis

erre törekszünk. Nagyon érdekes, hogy a pályámon többször is dolgoztam már együtt külföldi rendezővel, valahogy így alakult, de emiatt most már könnyebben alkalmazkodom a különböző stílusú, vagy szemléletű alkotókhoz. Avtandil Varszimasvili is sajátos világot hozott magával, ami nekem nagy iskola volt. Nagyon erős képekkel, elrajzolt gesztusokkal dolgozik, és beemelte a grúz zenét, a táncokat is az előadásba, ettől is újszerű ez az egész. Maga a szerep a MITEM-en látott német előadás kapcsán élt bennem leginkább, amit a Berliner Ensemble mutatott be pár éve. Ez nagyon erősen megmaradt az emlékezetemben. Brechtet egyébként is szeretem, foglalkoztam is vele, hiszen korábban már volt szerencsém Zsótér Sándor rendezésében játszani A gömbfejűek és csúcsfejűek előadásában. Gruse szerepéről persze nem akartam túlságosan befolyásoló előtanulmányokat folytatni. Az, hogy nemrég született meg a gyermekem, egyfelől segítette a szerep megformálását, hiszen az anyasághoz most nagyon konkrétan megélt kötődésem van. Játszani viszont sokkal nehezebb így, hiszen sokkal jobban belém hasítanak a mondatok.” – fogalmazott a színész.

Avtandil Varszimasvili, a Tbilisziben működő Gribojedov Állami Színház művészeti vezetője arról beszélt az előadás kapcsán, hogy valóban az érzelmeket akarta középpontba állítani. „Nagyon emocionális előadás lesz, barátságos és szép, a jószágról, amiről nem is lehet másképp beszélni, csak tisztán és szépen. Ma olyan korban élünk, ami a szereteten kívül áll, akár a szeretetlenség korának is nevezhetjük, és mindannyiunkban él a nosztalgia a szeretet érzése iránt. Ezért is kértem arra a színészeket a próbafolyamatban, hogy őszintén beszéljünk a szereletről, a szeretetről, sőt, annak hiányáról is, amely sajnós, körülvesz minket. Nagyon jó munka volt ez együtt.” – állapította meg a rendező. „Brecht példázata Grúziában játszódik ugyan, de számára ez csak egy egzotikus díszlet volt, természetesen, én másként kezelem. Én nem tudom a hazámat egzotikus

országgént kezelni, ráadásul bennem élénken él azoknak a háborúknak, a polgárháborúknak az emléke, amiket átéltem. Az én előadásom tisztán grúz előadás lesz, hiszen nekem ez átél valóság. Ezért a fájdalom vagy az öröm is valóságosan benne van. Így került bele a népzene is. Nagyon örültem, hogy amikor Theodorosz Terzopulosz megnézte a próbát, azt mondta, hogy ez egy tisztán grúz előadás, ez nagy dicséret volt számomra. A grúz színház lényegileg nagyon teátrális színház. Eltávolodtunk a pszichológiai ábrázolástól, sokkal inkább előtérben van az absztrakció, a játék. Ez azért is van így, mert a mi népünknek nagyon nagy színházi hagyománya van, egészen az antikvitásig visszanyúlóan, és az ünnepeink is leginkább az ókori görög olimpiákra emlékeztetnek. Nagyon eleven, mondhatni harsány színházi forma él nálunk.” – mesélte a rendező.

Magyarországi benyomásairól azt mondta: „Eddig csak átutazóban jártam erre, de most volt alkalom kicsit jobban megismerni ezt a kultúrát, a népet. Azt kell mondanom, beleszerettem ebbe a városba, az országba, az itt lakó emberekbe is. A magyar színházzal először Vidnyánszky Attila Solyompecsenye című beregszászi előadásán keresztül találkoztam, amit egy lemergi fesztiválon láttam. Rendkívül izgal-

masnak találtam, ugyanakkor nagyon egyetemesnek is, úgy éreztem, ez az, ami közös bennünk. Ezért is hívtam meg az előadást Tbiliszibe. Onnantól már kimondottan figyeltem a magyar színházat, és most is

volt alkalom több előadást megnézni Budapesten. Nem mindenütt van ez így ma már a világban, de a magyar színház egy nagyon élő, eleven színház.” – fogalmazott Avtandil Varszimasvili.

Szerzőink, munkatársaink:

Tompagábor Kornél

Kiss József

Varga Róbert

Mészáros István

Szabó Anikó (Szaan)

Rákász Judit

Pálfalvi-Pottyondy Nóra

Mi vagyunk a Grund!

Megkezdtek a próbáit *A Pál utcai fiúk* musicalnek a Komáromi Jókai Színházban

Megkezdődtek *A Pál utcai fiúk* musical próbái a Komáromi Jókai Színházban. Dés László - Geszti Péter és Grecsó Krisztián művét, amely Molnár Ferenc azonos című regénye alapján készült Rédlí Károly állítja színpadra. A bemutatót március 24-én tartják.

Rédlí Károly az olvasópróbán mesélt arról a történelmi, társadalmi háttérrel, amikor keletkezett a mű és játszódnak a történet. Ez az 1880-as évek végét bemutató időszakot öleli fel, s tart egészen a regény 1907-es megjelenéséig. A rendező kiemelten aláhúzza a stábnak, hogy az előadás fontos üzenete a hűség, a bátorság és az, hogy bizonyos szempontból minden háború fölösleges. A grund jelképe a felnőtté válásnak, a gyerekek világának, a történet sok szálon fut, több szemszögszögből is követhetőek a sorsok. Hozzáfűzte, arról is szeretnének beszélni a produkcióval, hogy országokon belül is létrejönnek táborok, akik gyűlölik egymást akkor is, ha nincs ennek konkrét, logikus oka. Szerinte az nem probléma, ha egy társadalmon, népen belül nem egyeznek a vélemények, a gond in-

kább az, ha nem tudnak megegyezni, s mindennek rombolás a vége. Ebből a szempontból arra is utalnak, hogy a vörösiingesek és a Pál utcaiak uralkodni akarnak egy területen, miközben felmerülhet a kérdés, hogy melyiknek van valójában több joga erre? A gitt, grund, einstand kultikus szavak pedig annyira összeforrtak ezzel a művel, a molnári-világgal, hogy erre utalnak majd a játéktérben is.

A főszerepeket nem gyerekek, középiskolás diákok alakítják teljesen. Fiatal színészek is láthatók ismert figurák bőrében, hiszen Boka és Áts Feri idősebb volt a többiekénél. A szereplőválogatásra 58-an jelentkeztek, s két forduló után alakultak ki a végleges csapatok.

Az előadás dramaturgja Varga Emese elmondta: a 2016-ban keletkezett legutóbbi zenés változatot játszzák, amit a Vígszínházban mutattak be. Molnár Ferenc művét keletkezése óta 37 nyelvre fordították le, több filmváltozat készült belőle. Már Lehár Ferenc is szeretne volna megzenésíteni 1929-ben, az író beleegezett, de végül nem kapta meg a szövegkönyvet. Színpadon 1930-ban volt látható, Hevesi Sándor

dramatizálta. A darabot az alapmű első közlésének harmincadik évfordulója alkalmából mutatták be a Royal Színházban. Külföldön először Milánóban játszották. Magyarországon tíz évvel később a Fővárosi Operettszínházban újjították fel és készítettek átíratot belőle. A legutóbbi vígszínházi zenés darabban nincs női szereplő, így a regénytől eltérően Nemeček édesanyja nem jelenik

meg az előadásban. Néhány szerepet viszont kettőzve játszik a komáromi társulat.

Az előadás jelmeztervezője Gadus Erika 19. századi viseletben ábrázolja a szereplőket, a többfunkciós díszlet Gadus Erika munkája. A koreográfus Gergye Krisztián lesz. Rendezőasszisztensként Balaskó Edit és Mesinger Dóra segíti Rédlí Károlyt. Rác tanár úr Fabó Tibor, Janó, a Grund öre pedig Skronka Tibor lesz. Boka szerepében Béhr Márton látható. Áts Ferit Matusek Attila formálja meg. Nemečekként Papp Csaba és Rákos Olivér lép színpadra. Gerébet Nagy Ferenc Levente és Brezovszky Dani játssza. Barrabás Melecsky Kristóf és Oláh Béla lesz váltva. Kolnayt Szebellai Dani kelti életre a musicalben. Az Idősebb

és fiatalabb Pásztor szerepein Árva Dávid, Budai Márton és Béhr László osztozik. Csónakost Héglí Ben-ce alakítja. Csele szintén kettőzve, Bognár Tamás és Monori Dominik lesz. Utóbbi Richterként is szerepel majd a színlapon Pikler Mátyással. Weis ugyancsak dupla szereposztással Jónás Szabolcs és Németh Levente. Leszik figuráját Pikler Mátyás és Németh Krisztián Róbert alakítja. Szebenicsként Heringes William és Bús Péter látható. Vandauer szerepét Farkas Olivér formálja meg. A vörösiingesek csapatát Balla Barnabás, Pócs Barnabás, Révész András Benedek, Béhr András, Bernáth Áron és Naño Nimród erősíti.

A premiért március 24-én tartják a Komáromi Jókai Színházban.

PETŐFI200, Rátónyi Róbert 100 ünnep, színház, kultúra, zene!

Rendhagyó helyszíneken – Bástya üzletház, Balaton Pláza, StopShop – operettfergeteg műsorokkal és látványos, vastappsal véget érő különleges cirkuszi-színházi esttel, közel 1500 nézővel közösségben nyitották meg Európa Kulturális Fővárosának évét. A Magyar Kultúra Napján a tíz éve elindított Ádámok és Évák Ünnepe és az Együtt szaval Veszprém! programjuk mindegyike a 200 éves Himnusz előtt tisztelgett, mely jeles alkalmat közel 1000 veszprémivel ünnepelték Színháztermükben és Díszterükön.

PETŐFI200 év ünnep a Veszprémi Petőfi Színházban! A jubileumi évben minden nap egy verssel tisztelget a költő előtt a Teátrum a nézőkkel, a veszprémi lakosokkal, és Társulati tagjaikkal együtt. „Azon gondolkodtam, hogy hogyan lehetne úgy méltó módon ünnepelni névadónkat, Petőfi Sándort egy ilyen kerek születésnapon, hogy be tudjuk vonni a nézőket. A versmondás nálunk már hagyományos jelleggel működik – minden évben a Magyar

Költészet napján Fizessen verssel színházjegyet! kezdeményezésünkre várjuk az érdeklődőket -, és azt figyeltük meg, hogy ez nagyon tetszik az embereknek, szívesen jönnek. Így arra jutottunk, hogy ez az év szőljön arról, hogy minden nap egy Petőfi vers hangozzon el Színházunk falai között.” – mondta el az ötletgazda, Kellerné Egresi Zsuzsanna igazgatóhelyettes-kreatív menedzser. A Minden napra egy Petőfi vers-program

2023. január 1-én indult és egészen az év végéig várja azon személyek jelentkezését, akik szívesen emlékeznének meg a költőről egy számukra kedves Petőfi vers elszavalásával, felolvasásával. A szavaslásokat a Teátrum Facebook oldalán minden nap 17 órakor élőben közvetítik, de visszatanézhető a Youtube csatornájukon, illetve weboldalukon is.

Vers-programjuk mellett a PETŐFI200 évben másik kiemelkedő

megemlékezésük negyedik nagyszínpadi bemutatójuk, a PETŐFIJÚ – Anyám az álmok nem hazudnak című ősbemutató musical! A darabot – mely Petőfi Sándor életútját követi végig megzenésített versein keresztül – február 17-én mutatták be Veszprémi Petőfi Színház színpadán! „Nem akartunk a forradalomról mesélni, azt már oly sokan megtették. Miniket most a vadóc diák, a meggyötört katona, a korán megelőző vándorszínművész, a folyton szerelmes férfi, az öntörvényű barát, a nyughatatlan költő érdekelt. Ez egy rendkívül gazdag életút, ráadásul - a korban különösen szokatlan módon - életének szinte minden mozzanata dokumentálva lett, hiszen ő már életében legenda volt, és mindvégig tele volt hittel, akarással és bátorsággal. Ez inspiráló lehet a számunkra is.” – vélekedett a darab írója, Topolcsányi Laura. Az egyedülálló musical Szomor György Nádasy Kálmán-díjas művész rendezésében és zenéivel került színpadra. „A zenéket a versek sügták, a bennem átaluk keltett érzések szólalnak meg. A magyar népdal motívumoktól a blues-ig, a ballada, a sanzon is ott van ezekben a versekben.” – árulta el.

Rátónyi Róbert 100! Méltó tisztelgés az operett műfaj halhatatlan csillaga előtt! - Veszprém kiemelt fesztiváljának, a Veszprémi Rátónyi

Róbert Operettfesztiválnak névadója, a magyar operett koronázatlan királya 1923. február 18-án született, mely jeles alkalomból operettben gazdag, minden korosztályt megszólító programmal készült a Fesztivál elindítója! Rátónyi Róbert 100 eseményük során február 18-án számos programmal, különleges „kalaposjátékkal”, értékes Operettfesztivális nyereményekkel, különleges Rátónyi Róbert 100 – Mini kiállítással, vendéglátással, operett összeállítással és megannyi élménnyel, feltöltődéssel várta az érdeklődőket a Veszprémi Petőfi Színház díszterén.

Tavaszi bemutatókkal folytatódik az évad a Veszprémi Petőfi Színházban! Deák Lőrinc a. – Mészáros L. – Szűcs G.: A Mézga család zenés színpadi vígjátékban a Romhányi – Nepp –Ternovszky nevekkel fémjelzett eredeti mű alapján elevenednek meg a közkedvelt karakterek, melynek próbái februárban kezdődnek és március közepétől várja kis és nagy nézőit egyaránt. Florian Zeller: Az apa című keserves bohózat Kálloy Molnár Péter rendezésében márciusban kezd meg próbafolyamatát, ahogy a Latinovits-Bujtor Játékszín harmadik bemutatója, Mark St. Germain: Táncorák című dráma is.

A Veszprémi Petőfi Színház minden helyzetben közösségben a közönséggel!

Szerzőink, munkatársaink:

A lap tervező grafikusai:

Tölgyesi Tibor

Niedzielsky Katalin

Schütz Péter

Lengyel Tibor

Logodepo
KREATÍV MŰHELY

facebook.com/LogoDepo | logodepo.hu

Woyzeck: az élet gyomrosai

Komáromban a színház igazi tétre menő játék - A fiatalok tovább írhatják a történelmet

Felkavaró, gyomorbavágó, égettő, izzó, letaglózó, ugyanakkor nagyon sokáig nem feledhető szőnyegbombázásszerű katarzist nyújtó előadásként vonulhatott be a Woyzeck című előadás a Komáromi Jókai Színház történetébe Oszlák Péter kiemelkedő főszereplésével, Béres Attila rendezésében. A pozsonyi Színház- és Filmművészeti Egyetem közös produkciójaként színpadra került különleges darab bemutatóját január végén tartották a teátrumban.

Megszállott emberek, egy kiszolgáltatott, féltékeny lélek, a talajtalanság, a keserűség, a család fontossága, a háború értelmetlensége, s egy történet, amit írója soha nem fejezett be. Georg Büchner egy újságcikk alapján kezdte írni a művét, s igazából, klasszikus értelemben ez a darab sosem készült el, sosem született meg. Törédékes maradt jelenetek variálásából. Így készültek el az időben különböző olvasatai a színpadokon, filmekben. Ari-Nagy Barbara dramaturg a komáromi történetbe behozta most Pilinizsky János verseit. Gyakorlatilag így Büchner és Pilinizsky vegyítéséből jött létre egy előadás, amelyben együtt játszanak, találkoznak olyan színészi erők, energiák, személyiségek, mint a jókai kiválóságok Mocos Attila, Olasz István, Matusek Attila és a pozsonyi színművészeti egyetem négy tehetsége, Katona Eszter, Bencsik Stefánia, Héglő Bence és Mezőszállási Márk. A főszerepet Oszlák Péter, a nyitrai Andrej Bagar Színház művésze játssza olyan meggyőző átéléssel, hitelességgel, amit kevesek-

től látni. Totális színészi játékként a végeletekig, határokat lebontóan ábrázolta a benne életre kelő Woyzecket. Bravúros átélést valósított meg. Színészi, szellemi és fizikai teljesítménye ebben az előadásban olyan magasságokba vitte a történetet, az egész produkciót, amikor már nemcsak ő, hanem a néző is háborúba képes állni az önmagával, kérdéseivel, miközben nézi a játékát, a történetet: hogyan zuhanhat a mélybe a szerető, megalázott lélek, ha nincs kapaszkodó, pont, gyökér, életértelem a napjában. Béres Attila rendező - aki nem először állította színpadra ezt a darabot - nemcsak magának adott ezzel az adaptációval, feldolgozási móddal újabb nehézségi fokot, hogy tovább vigye, gyúrja magában a mába ezt az előadást, színházi tétet, hanem az egész stábnak. A fiatalok ereje, energiája, mai látásmódja, egész személyiségük meghatározta, hogy ez az előadás az ő olvasatukból is szóljon, hasson. Nézőkre, rájuk, meg kicsit a bedőlésre váró világra. Béres Attila úgy rendezte az előadást, hogy belőlük indult ki. Érezhető volt, nem akar önismétlődévé válni, a munkafolyamat igazi alkotó párbeszédként, néha még példabeszédként is zajlott. Mindenkinek meg kellett magában találni az igazságát Woyzeck drámája közben, ami az összes szereplő drámája is lett egyben. A nézővel együtt. A komáromi színházban hetven éve látszik, hogy a tét mindig komoly, a játék életre-halálra folyik a színpadon. A Woyzeck színpadra kerülése tovább erősítette ezt a jubileumokon. A fiatalok elkezdhetik újraírni magukból a történelmet.

Megélés és megértés

Interjú Németh Ervinnel a Soproni Petőfi Színház színházi nevelési programjáról

Egy évtizedes múltra tekinthet vissza a soproni teátrum színházi nevelési programja, amely az évek során egészen különleges helyet vívott ki magának a nemcsak a soproni és Sopron környéki iskolák körében, hanem a távolabbi városok (Kőszeg, Szombathely, Pápa, Győr) és falvak iskolái is szívesen fogadják a létrehozott színházi nevelési előadásokat, mi több, ezek a programok évek óta eljutnak a bécsi és révkomáromi gyerekekhez is.

Arról, hogy miben is áll ennek a programnak a különlegessége, Németh Ervin dramaturg, a program vezetője a következőket mondta:

– Munkánk lényegi elemének tartjuk a gyermek és ifjúsági közönség, a diákok színházzal és színházra nevelését. Szűklátókörű gondolkodásra vallana az, ha a színház megragadna a jelen felnőtt közönségigényének kiszolgálásában, s nem foglalkozna a jövő színházértő nemzedéke szemléletének, színház iránti fogékonyságának alakításával. Aki ekképpen gondolkodik a színház feladatáról, az tulajdonképpen magát a színházat, annak közszolgálati értelemben felfogott lényegi vonását tagadja. A színház a jelen legsajátabb művésze, a köz dolgai iránt tesz fogékonnyá azáltal, hogy a társadalmi jelenségeket az egyén legkritikusabb léthelyzetében ragadja meg, a közönség személyes létélményévé téve azokat – miközben megteremti a megélés és megértés közösségi kereteit.

Megélni és megérteni a színházi előadást nem csupán azt jelenti, hogy jól szórakozunk a művészi kivitelezés eredményeképpen, hanem azt is, hogy megértjük és magunkra tudjuk vonatkoztatni az élményt adó szellemi tartalmat. Ehhez pedig elengedhetetlen annak a színházi nyelvnek a készségi szintű olvasása, amelyen ez a művészeti ág beszél. Ennek a „tanítá-

sa” és „tanulása” sosem késő, ám kétségtelen, hogy gyerekkorban kezdve a leghatásosabb. Aki nem ismeri fel és el ennek fontosságát és hasznosságát, az színházcsinálóként (értsd: a köz szolgálójaként) önmaga alatt vágja a fát!

Amikor tíz évvel ezelőtt Sopronban hozzákezdünk a színházcsináláshoz, természetesen át kellett gondolnunk, milyen erőforrásokkal rendelkezünk, a színházi nevelés feladataiból mit leszünk képesek magunkra vállalni. A gyermek közönség is több rétegre bomlik, ezért a különböző rétegek igényeit és befogadói szintjeit figyelembe véve kellett átgondolnunk a program feladatait.

Olyan bérletrendszer alakítottunk ki, amelyben az óvodás, az alsós, a felsős és a középiskolás korosztály a maga gondolkodási szintjének és fontos problémaköreinek megfelelően találhatja meg a színházi élményt. Az óvodás korosztály bérletében három előadás szerepel: egy kamaraszínházi, bensőségebb terű előadás, egy olyan, amely a báboz technikát használja, s fontosnak tartjuk, hogy a mesejáték és a bábjáték mellett megjelenjen a táncszínház is. Az alsós korosztály is három, zömében nagyszínházi előadással találkozhat, amelyek műfajilag ugyancsak többfélék – biztosan szerepel közöttük táncjáték és legalább egy élőzenés előadás is –, egy valamiben azonban megegyeznek: nem sajnáljuk ettől a korosztálytól sem a nagyszabású és minőségi előadásokat! Az alsós korosztály előadásai átvezetnek bennünket a felsős bérletekhez, amelyek már négy előadást tartalmaznak, s új elemként jelenik meg közöttük a színházi nevelési előadás. A középiskolások – életkori sajátosságaik alapján – már képesek a felnőtt előadások dekódolására, ám ennek a tudásnak

az alapjait a felsős színházi nevelési (színházszöveg-értési) programunk teremti meg. Elengedhetetlen, hogy a középiskolásokat is minőségi színházzal és színházi nevelési előadás legkülönbözőbb formáival szólítsuk meg, hiszen az értő nézővé válás teremti meg az igényes felnőtt nézőt.

Ahogy említettem is, beláttuk, hogy ún. színházi nevelési előadással nem tudunk minden korosztályt kiszolgálni, viszont ezt a színházi formát következetesen illesztettük be a felsősök, a 10–14 évesek bérletroszatába. Vagyis ez a korosztály nálunk éppen azokat a diákokat szólítja meg, akik számára a legkevésbé színházi előadás születik, akik a kamaraszínházba érkezvén először kérdezik meg önmaguktól, kik is vagyunk, s hol a helyünk a világban – mondta el Németh Ervin.

A Soproni Petőfi Színház elmúlt tíz évadban a Dúvadnevelde, a Sem-

mi, a Luke és Jon, a Bocsáss meg, Madárijesztő, a 35 kiló remény, a Csillagkutya, A muter meg a dzsinnek című színházi nevelési előadásokat mutatta be, valamint a 2017/18-as évadban A csodatévő lány címmel – a Sopron Balett közreműködésével – táncszínházi nevelési előadást is létrehozott. A színházi nevelési előadások keretében a darabokhoz kapcsolódtak a színházszöveg-értési és a darab problematikáját a dráma munka eszköztárával feldolgozó foglalkozások. Ahogy említettük, a színház hához megy a program keretében: tanítási időben, az iskola nevelési-oktatási programját szervesen kiegészítve vonja be a diákokat a színház világába, s ugyanakkor teszi a színházat magát a természetes tanulási folyamat részévé, a világ és önmaguk megértésének terepévé.

A program különlegessége, hogy mindegyik esetben valamely friss, kortárs ifjúsági regény volt a kiindulópontja az előadásoknak, ezek motívumaiból építkeztek az adaptációk és a foglalkozások, amelyek Németh Ervin munkája nyomán kerültek színpadra (vagyis ha pontosak akarunk lenni: az iskolai tanterem mint játszóhely terébe). Az évek során a részt vevő gyerekek előtt egy alternatív ifjúsági és „kötelező” irodalom bontakozott ki, amelyben a korosztályuknak megfelelő, húsba vágó kérdések kerültek terítékre. Hogy csak néhány kérdéskört említsünk ezek közül: a személyes szabadságunk megőrzésének lehetőségei; a felelősség kérdése – a felelőtlenségünkkel és következményeivel való szembenézés nehézségei, vagyis milyen következményei vannak annak, ha felelősséget vállalunk valakiért. De szó esett a program előadásában a közösségi elvárásoknak való megfelelés vagy éppen elhatárolódás következményeiről, sőt arról is, meddig lehet megbocsátani annak, aki vétkezik ellenünk, ám szeretjük. Nem volt ta-

butéma a szeretett személy elvesztése utáni gyászmunka vagy éppen a szülői alkoholizmussal való szembenézés sem, mint ahogy terítékre került az is, mire való az iskola, mit tartunk a tudásról és annak hasznosságáról. Olyan értékekről vitáztak és játszottak a gyerekek a történetek kapcsán, mint a másság elfogadása, az empátia és megértés hasznossága, az igazi barátság kritériumai vagy éppen a képzelet szükségletének felismerése.

A program előadásainak másik sajátossága – ahogy a programvezető elmondta – az, hogy a színházi nevelési előadásokban a gyerekszereplőket a néző diákok életkorához közel álló gyerekek formálják meg – mindezzel megnő a történet hitelessége a gyereknézők körében, s a játék személyessége is magától értetődőbbé válik. Az előadások diákszereplőit azok közül a gyerekek közül kerülnek ki, akikkel az előző évad színházi nevelési programja során megismerkedtek, s akik a foglalkozások során tanújelét adták a színházi nyelv értésében és használatában való jártasságuknak, a színészi kifejezőkészség valamelyes birtoklásának. A kiválasztást követően még a nyár előtt megismerkednek a gyerekek a történettel és egymással, majd augusztus végén egy 10 napos drámaprojekt folyamattal kezdődik a felkészülés az előadásra, s aztán a tervezett bemutatóig heti rendszerességgel találkozik a csapat egy-egy többórás próbán, majd ezt mélyíti el az iskolai őszi szünetben a diákszereplőkkel végzett többnapos próbamunka. A gyerekekkel együtt dolgoznak természetesen a színház felnőtt színészei is, akik maguk is rendelkeznek valamilyen drámapedagógiai végzettséggel és/vagy tapasztalattal, s képesek a foglalkozásvezető munkáját ilyen szempontból is segíteni.

– Az idei évadunk egészen különleges feladat elé állított bennünket – folytatja Németh Ervin –, hiszen ezúttal olyan témát és problémakört választottunk a játék alapjául, amely megkívánta, hogy két korosztályra bontsuk a felsősöket. Ennek ez lett a következménye, hogy az 5-6. osztályosok számára a Megfelelő című előadásunk készült el, míg a 7-8. osztályosok a Kamaszszületés című játékunkban vehettek részt. Az előbbi darabunkban egy tízéves gyerek készült a kiskamrászűlőbe, ennek érdekében a szülői trénorok, majd a felvételi vizsgán olyan szituációval kerül szembe, amelyet kitűnően old meg az elvárások alapján, ám kiderül számára, hogy becsapták... Az előadás és a foglalkozás középpontjában az elvárások és a megfelelni vágyás gyakran feszítő, a kiskamrászűlő számára megoldhatatlannak látszó problémakör áll. A nagyobbaknak pedig kamaszmo-

nológokból összeállított – a kamaszszereplők rögzített improvizációi segítségével létrejött – előadásunk ígér valami megnyugtatót állítani erről a kavargó, kiismerhetetlen és lehetetlen állapotról, amit kamaszkornak neveznek.

A két produkcióban három-három szereposztásban összesen 21 gyerek vett részt szereplőként Kisfaludy Zsófia, ill. Rudolf Terézia színművészek társaságában, az adaptáló dramaturg, rendező és foglalkozásvezető ezúttal is Németh Ervin volt. Az idei évadban játszó gyerekekkel együtt pedig már félszázánál is több diákszereplő mutatkozott be színházi nevelési program tíz éve során. Ám ami ennél is fontosabb, azt a számok is jól mutatják: a program első évében 30, a harmadik-negyedik évben már 50, s azóta 70-80 közötti előadásszámmal mennek a színházi nevelési előadásaink, ami azt jelenti, hogy – mivel

egyszerre egy osztálynyi közönséggel dolgoznak – több mint 16 ezer gyerek kapott ilyen jellegű színházi élményt a program keretei között.

A programvezető zárásképp még elmesél egy anekdotát, amely az egyik előadásuk után történt meg vele. Egy ködös novemberi estén hazafelé tartott, amikor a ködből váratlanul valaki a nevére szólította. Egy kislány alakja bontakozott ki előtte, aki megkérdezte, emlékszik-e rá. Miután bizonytalanul bólintott, a kislány elmondta, hogy délelőtt játszották az hetedikeseeknek a Dúvadnevelde című előadást az iskolájukban. S aztán még hozzátette: „Csak azt akartam mondani, hogy én még egyáltalán nem voltam ezen kívül színházban, de ez nagyon tetszett! Azt hiszem, máskor is megyek majd” – s azzal elkészítve eltűnt a ködös estében. A programvezető megannyit tesz hozzá: hát ezért érdemes!

„Úgy vonzott magához a színház, hogy azóta sem tudtam elengedni.”

Interjú a Magyar Teátrum életműdíjjal kitüntetett Katona Imrével, a Soproni Petőfi Színház vezető dramaturgjával

Seregély Dóra: Beszélgetésünk apropója, hogy nemrégén vetted át a kivételes színházi pályát elismerő Magyar Teátrum életműdíjat. 2015-ben magas állami kitüntetésben is részesültél, Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését kaptál. Mit jelentenek számodra az elismerések, kitüntetések?

Katona Imre: Az életműdíj számomra valami nagyon fontosat jelent. Azt jelenti, hogy mögöttem már megtörtént, már létrejött dolgok állnak, és van egy közös tulajdonságuk: nem lehet rajtuk változtatni, nem lehet ezeket utólag módosítani, nem magyarázhatók másképp. A kitüntetés a munkámnak szép visszaigazolása, és ez számomra jó érzés.

S. D.: Kezdjük az elején. 1962-ben felvételt nyertél a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, Várkonyi Zoltán színészsztábjában tanultál. Hogyan került az életedbe a színészet?

K. I.: A film megszállottja voltam, és elhatároztam, hogy én filmoperatőr leszek, de nem indult ilyen osztály. 18 éves fejjel úgy gondoltam, hogy ha felvesznek, az intézményen belül leszek, és átjelentkezem operatőr szakra. Miután felvettek, kezdtem nagyon megszeretni. Úgy vonzott magához a színház, hogy azóta sem tudtam elengedni.

S. D.: Egy időre azért elengeded, mert átmentél az ELTE Bölcsészettudományi Karára.

K. I.: Várkonyi Zoltán javaslatára tettem, ami aztán jó döntésnek bizonyult. Azt mondta, intellektuális beállítottságú vagyok, szereznem kell egy olyan műveltséget, amelyre szükségem lesz a későbbiekben, és ha megszereztem, menjek vissza operatőr szakra.

S. D.: 1967 és 1974 között az Universitas Együttes színésze és dramaturgja voltál. Az Universitaszal, bejártatok Európa kísérleti színházi fesztiváljait, díjakat is nyertetek. Mit jelentett akkoriban az, hogy kísérleti színház?

K. I.: Az ember olyan információ birtokába jutott a fesztiválokon, ami kivételes volt. Én akkor, 20 éves fejjel elkezdtem tisztán látni, hogy milyen új, milyen előremutató irányai vannak a színháznak. Azt tapasztaltam, hogy a színháznak olyan új útjait keresi a színházművészet, ami nem egy kitaposott, egy megszokott út. Kísérleti. Olyan próbálkozásokat tesz, amelyeket nem tettek meg előtte. Vagy megtettek, csak sokkal korábban, az antikvitás idején. Olyan régi kérdéseket újít meg, amelyeket a mai gyakorlat már elfelejtett. Ott voltak a roppant nagy nemzetközi példák. Teoretikus,

gondolati szempontból a francia Antonin Artaud víziója a színházról, vagy valóságos létrejöttében Jerzy Grotowski színháza Wrocławban, a Laboratóriumszínház, amelynek több előadását is láttam. Akkor az világszenzáció volt. Ma már ott tartunk, hogy a kísérleti színház meg a kísérleti irányzat kifejezés értelmét veszítette. Nincs autentikus, merész útkeresés. Nem is használják a kifejezést. Azt mondják, hogy alternatív. Ott látom a legnagyobb problémát, hogy amikor azt mondjuk, alternatív színház, akkor valami pénzügyi másféleséget tételezünk fel. Másképpen gazdálkodó, nem a stabil állami vagy önkormányzati fenntartású intézményrendszerhez kapcsolódó értelemben gondoljuk, s nem a művészi milyenség valóságos kritériumait hordozza a megfogalmazás.

S. D.: Rock Színház megint csak egy újító, teljesen újszerű színház volt akkoriban. Úgy tűnik, mintha téged a hagyományostól eltérő vonzott volna egész életedben. Mi az, ami a Rock Színházba vitt?

K. I.: Engem az mindig nagyon foglalkoztatott, ha valamire úgy tekintünk, hogy felmerül a kérdés: ezt vajon hogyan kell megcsinálni? Ahogy mondtam, nincs kitaposott útja. Ilyen volt a Rock Színház. Amikor a rockopera műfaja beérkezett Magyarországra, akkor itt a zenés műfajoknak magas kultúrája volt már. De például az operett más világ, a színre viteli lehetőségei és törvényszerűségei is adottak, és semmi közük ahhoz, ahogy egy rockoperát színpadra kell vinni. Nem tudta senki Magyarországon, hogy ezzel a műfajjal mit kezdjünk. Így jött létre az Evita 1980-as margitszigeti bemutatója augusztusban. Ez az előadás aztán hozta magával, hogy megalakult a Rock Színház, és a műfaj gyökeret vert Magyarországon.

S. D.: Olaszország meghatározó időszak az életedben. Színészmódszertannal és színészpédagógiával foglalkoztál a ferrarai Teatro Nucleo munkatársaként. A Teatro Nucleo a színházat az evolúció eszközeként tekinti mind a néző, mind a színész számára. Oktattál vagy tanultál?

K. I.: Foglalkozásokat vezettem, színészi gyakorlatokat, mivel ezen a területen ekkor már mély tapasztalataim voltak. Mielőtt Olaszországba kerültem, mögöttem volt 10 évnyi pedagógiai munka az Universitas Együttessel s a később alakult Gropius Stúdióval, amely professzionális színházi műhelyként működött. Ferrarában a saját gyakorlatomhoz közel álló színházat találtam, ez volt a Teatro Nucleo. Bekapcsolódtam a már működő pedagógiai munkába, de természetesen tanultam is. A commedia dell'arte rendszerét ott ismertem meg.

S. D.: Befolyásolt a munkádban, hogy éppen hol alkotsz?

K. I.: Nem mindegy, persze, hogy kőszínházban dolgozom vagy kísérleti műhelyben, mint például a Rock Színház, mert azt én annak tekintetem. Nagyon nagy különbség van a kettő között. A kísérleti színházban a munka folyamatos része a színészténing. Egy új gyakorlatra készülünk, egy új stílust kezdünk kitapasztalni, ehhez kutatómunka, tréningek, rengeteg gyakorlat szükséges a színre vitel munkáján túl vagy azt megelőzően. A kőszínházban a színre vitelre kell koncentrálni, nincs tréning, nincs napi színészyakorlat, teljesen más a módszer.

S. D.: Ha te dönthetnél, tartanál ilyen tréningeket, amelyekről beszéltél?

K. I.: Szeretek dolgozni a színészekkel úgy, hogy a színre viteli munka mellett, azt megelőzően vagy azzal párhuzamosan játékgyakorlatokat folytatunk. Sopronban vezetem ilyet, és ennek voltak előadásokban

megvalósuló eredményei is. A Zuhanás második pillanata című produkció, ahol az abszurdumot, a képzelenségeket próbáltuk feltárni, és az abszurd színház színészmódszertanára figyelemmel végeztünk nagyon érdekes munkát. Tulajdonképpen az egész előadás egy színészmódszertani elemzés volt arra vonatkozóan, hogyan kell játszani az abszurdot: Ionesco, Mrozeket, a 20. századi híres nagy szerzőket.

S. D.: Pécs, Győr, Veszprém, jelenleg Sopron. Megjártad rendezőként a vidéki színházakat.

K. I.: Az elkötelezett társulatot mindig nagyon szerettem, és ilyennek tapasztaltam a sopronit is, amikor ide kerültem. Egy morálisan kiváló tulajdonságokkal rendelkező csapat volt a kezdetektől fogva.

S. D.: A Soproni Petőfi Színházban számos lehetőséget kaptál, jelenleg is meggy az Isten komédiása című

darabod. Mi van még a tarsolyodban? Mivel készülsz még?

K. I.: Én azt hittem, amikor megírtam ezt a darabot Isten komédiása címmel Szent Ferenc életéről, hogy lettem a tollat, nem fogok már írni újabb színpadi művet. De most kötelességgel kell szembenézniem: Petőfi Sándornak egy csodálatos regényéből, A hóhér köteléből egy zenés színházi előadás szövegválogát írom. Ez egy thriller, egy különös műfaj, egy hátborzongató történet. Megint belesodródtam egy olyan történetbe, aminek nincs gyakorlata. A thriller a magyar irodalomban nem egy bejáratott műfaj, az angolszász irodalomban igen. Petőfi Sándor írt egy regényt, ez olyan természetet öltött, mintha Edgar Allan Poe írta volna. Nincs vele rokonítható a magyar irodalomban. Valójában egy ponyvaregény, ami két feladatot tűz maga elé: egyrészt legyen hátborzongató, másrészt, ha az ember elkezd olvasni, ne tudja letenni. Petőfi ezt a két alapkövetelményt tökéletesen teljesíti. Én most ezt a thrillert, ezt a hátborzongató históriát színpadra írom úgy, hogy zenés előadásként bemutatható legyen. Az érdekessége, hogy verseket, dalszövegeket kellett írnom Petőfi történetébe.

S. D.: Végül egy személyes kérdést engedj meg. Feleséged ügyész. Egy fejelemzett asszony és szárnyaló férj. Úgy látszik, nálatok ez nagyon jól működik már jó ideje.

K. I.: A foglalkozásunk nagyon távolinak tűnik, valóban. Ő az igazságszolgáltatásban nagyon precíz, komoly munkát végez, én meg „művészkedem”. De tulajdonképpen mind a ketten ugyanazt csináljuk, ez pedig az igazság keresése. Igazságot szeretnénk feltárni mindkettőn az életről, a dolgokról, az emberekről. A tények mélyén meg kell találnunk az igazságot. De a dolgok mindennapi vonatkozásában is nagyon sok a hasonlóság köztünk, ő ugyanolyan szabad szellemű, nyitott, minden iránt érdeklődő, mint én. Sőt, olykor még bohémabb nálam is.

S. D.: Köszönöm a beszélgetést, még sok sikert és elismerést kívánok.

Seregély Dóra
marketingigazgató

A beszélgetés
megtekinthető:

A kecskeméti színház varázslatos utazásra hív az álmok világába

Zenés mesejáték debütált a Kecskeméti Nemzeti Színházban

A magyar gyermekirodalom egyik legmeghatározóbb alakja, Csukás István szívmengető történetét, az *Utazás a szempillám mögött* című zenés mesejátékot mutatta be a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház. Kicsik és nagyok szíve egyszerre dobbant, amikor a nagyszínpadon Sipos Imre kezei által meglevénedett a nagybetűs csoda.

Még a januári bezárást megelőzően elindult az *Utazás a szempillám mögött* című mesejáték próbafolyamata, a kényszerű leállás miatt azonban csak most tartotta meg a bemutatót a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház. Sipos Imre rendező a próbafolyamat elején úgy fogalmazott: „Bízom benne, hogy sikerül majd valódi csodát vetítenünk a gyerekek felé.”

A csoda február 8-án délután elevenedett meg a nagyszínpadon, még hozzá egy lélegzetelállító, álomszerű környezetben. Sipos Imrének nem titkolt célja volt, hogy a realiztikus tértől minél inkább eltávolodjanak, s a történet egy az egyben egy varázslatos közegbe, az álmok világába kalauzolja el a nézőket. Csukás István meséi rendszerint lehetőséget is nyúj-

tanak az efféle kalandozásokra, még ha a történet egy teljesen hétköznapi szituációból indul is ki.

Az *Utazás a szempillám mögött* egy Gabi nevű gyermekről szól, aki hón szeretett üveggolyója keresésére indul álmában, útja során pedig izgalmas, élményekkel teli kalandokba keveredik, s olyan társakra lel, akik

ideig-óraig segítik őt eligazodni az álmok és az élet útvesztőiben. Ő maga és mi is csak menet közben jövünk rá, hogy a megjelenő karakterek vajon kik lehetnek a gyermek életében. Egyesekre rögtön ráismerünk, másokat csak hasonlítani tudunk valakihez, néhányuknál pedig csupán a gyermeki fantázia tör utat. Csupa

hozzá hasonló, életből elvett, ámde fiktív karakterrel találkozhatunk a történet során.

„Kimondva vagy kimondatlanul: mi felnőttek is a mesékben élünk. Szeretjük, ha elvarázsolnak minket, szeretjük, ha tisztán és szépen fogalmaznak az élet nagy kérdéseiről. Jobbára a modern kor alakította ki azt a

felfogást, hogy a mese a gyerekeké, de hiba lenne a műfajt beskatulyázni egyetlen korosztályra” – hangsúlyozta Sipos Imre, aki szerint a mese éppúgy elkerülhetetlen része a felnőttek életének, mint a gyerekekének.

„Csukás István nagyszerű költő és csodálatos meseíró volt, aki imádta a gyerekeket. Különleges rálátása volt a gyermeki világra, képes volt látni az ő szemükkal. Az *Utazás a szempillám mögött* című darabjában az a legizgalmasabb, hogy nem didaktikusan mesél. Nem úgy tanít, hogy elmondja, mit gondolj, hanem felvázol helyzeteket, kapcsolatokat és lehetőségeket. Úgy vezet, hogy észre sem veszed, hogy fogja a kezédet. Meghagyja számodra azt az örömet, hogy te magad fedezd fel, miről is szól a történet” – tette hozzá a rendező, aki vallja: a mesében a csoda nem megúszható.

Sipos Imre varázslatos mesejátékának főszereplői: Kovács Gyopár, Varga-Husztai Máté, Csapó Virág, Danyi Judit, Lakatos Máté, Körtvélyessy Zsolt és Varga Zoltán.

Az *Utazás a szempillám mögött* február 8-tól megtekinthető a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház nagyszínpadán.

Lezsák-játék a Márai Színházban

A tanyasi férj

Mélyre ásott kútja oldalába váj atombunkert egy vidéki öregember, s menekíti magával öregasszonyát a közelgő háború elől. Valaki támadni fog. A közös túlélés, vagy a mindenképp túlélés receptjét kapjuk? A Nyolcvan vödör levegő révén, Lezsák Sándor a kortárs nemzeti kamaraabszurd elismert művelőjévé, divatírójává válhatott volna, ha darabja a figyelmet a születése idején megkapja.

Kétszemélyes végjáték-gyakorlat. A mű egy nihilalkotásra hajlító történelemzónában keletkezett: a világháború és a magyar forradalom során gerjedt (organikus) rettegés fakuló emléktől még ihletve, de valós fenyegetettség híján kellett az olvasóban/nézőben izgalmat ébresztetni. „A nyolcvanas évek elején született a darab egy éjszaka alatt. Maga az ötlet egy túlélőcsomaggal kezdődött, mely segítséget nyújthat az embereknek egy háború és különféle előre nem látható események bekövetkezése esetén. Ahogy nézgettem ezeket a csomagokat az jutott eszembe, hogy lent az alföldi tanyavilágban, ahol élek, sokat gyakorolták háborúk idején, hogy hogyan lehet túlélni azt, hogyan lehet elrejtőzni, elrejtetni az asszonyokat, leányokat... különféle történetek voltak előttem, melyek bennem dolgoztak és igazából ennek köszönhetően született meg a darab.” – emlékezik vissza a szerző. Az internetes térkép szerint, Debrecen városában ma öt szabadulószoza üzemel: a rettegés iránti lakossági igény számottevőnek mondható.

Az épület-felújításra váró Márai Sándor Színház Veszprémben, a Petőfi Színházban tartotta a felújító-ösbemutatót, amelynek repríze volt a Thália Színház Télikertjében általam látott előadás.

Stílus a színész. Az Öregasszony szerepében Móri Györgyi, az

Öregember – és egyben a rendező – Oberfrank Pál. Hibrid drámahelyzetet kínál a pillanat. Kecskemét környékén utazgatva, szemünk elé bukannak ma is az imperialisták láncos kutyája, Tito hadserege elleni védelemül telepített géppuskafészek, felrobbanthatatlan bunkerek; másfelől itt a kortársi szabadulószoza-kultusz, és hírlík közben médiaszerte az észak-keleti irányból fenyegető, valódi háborúveszedelem. A helyzet a super-aktív nihilt, a tevékeny rettegés alkalmát kínálja; a személyiségléktani alapú szerepépítés burka ez lehetett.

Az Öregember, egy barkácsoló szenvedélye hevítette, obsitos baka. Óvóhely-épitménye a manuális kategóriában alighanem csúcstechnológiát képvisel: takarékos elrendezés, hermetikusság. Egyszersmind katonás szögletesség és eszement logika: fentről hozzák a bunkerbe az ivóvizet, hogy a székletet, egy négyyszögletes billentyűvel, a kútba lehessen üríteni. A barkácsvirtus családi vasfegyelemmel párosul, ám utóbbit lágyítja némiképp a körülmény, hogy civil életében, Öregember szokta az Öregasszonyát szeretni. Most azonban más a regula. Mire a háború kitör, készen kell állni a túlélésre, ezt pedig gyakorolni kell.

A házaspár kapcsolata e háborús helyzetben projektív. Öregember magára vetíti korábbi pa-

rancsnoka énjét, a sajátját pedig az asszonyáéra: így teremt otthon szolgálati (előljárói) hierarchiát. Parancsnokként eluralkodik rajta a monotonia mómora. Napjában háromszor riadópróbát vezényel; folyamatosan inséggyakorlatot tartanak; azért vásároltat, hogy legyen mit megtagadniuk önmaguktól. Tudatosan dehedonizálja az együttlétüket: táplálkozássá alacsonyítja az étkezést, italfélét nem fogyasztanak, míg tart az eljövendő háború. Érzelemiség is javallott: az anyai-nagyszülői aggodás alsóbbrendű hév, ne legyen amiatt előre siránkozás, hogy a városban védtelen családtagok nem érhetnek el hozzájuk, az oltalmazó tanyasi vermükig.

A túlélés egyébként létszámmal korlátozott. Erre akkor döbben rá Öregasszony, amikor felfedezi a nagy közös üregük falában az egyszemélyes, titkos óvóhelyet, ami eszerint már az övé sem lehet.

Míg Oberfrank figurája síkfoglaló (az objektumot vízszintesben belakó és birtokló) lidérc, addig Móri Györgyi, a vertikális tér. A játék fejlődésévé az Öregasszony rajzolja ki. Kétbalkezessége örök veszélyforrás. Periszkópjukon néha nem lát ki a pusztába, mert elfelejti levenni a lencse kupakját, a kút fenekére ejti a kapaszkodó létrát, meghúzza a kamikáze gázpalackok szelepszínórját. Mindeme vétségek közepette kés villan a kezében, amikor egyszer háttal áll neki az ura. Mert elege lett

a pincei kiképzésből. Visszavágyja a saját komfortzónáját, a kút feletti tanyájukat, s abban a háziasszonyi egóját. Ám, ha mentőt hív az urára, hogy bevigyék a diliházba, az annyira végzetes, mintha háború lenne, és behívót kapna.

Történelmi háború rég volt, a darab megírás jelen idejében nincs rá kilátás, hogy kitörjön, tehát a végre várni sincs minek. Az igazi háború a komfortzónák birtoklásáért folyik: költözzenek-e le az Öregemberébe, az odúba, vagy lakjanak az Öregasszonyéban odafenn. Az Öregember periszkópjával tiszta időben a falu széléig látni. Onnan a messzi Hiroshima emléke és a militáns déli szomszéd ország ihlette agryém vetül rá az alföldi magyar tanyavilágra.

A veszélyfokozódás tengelyén, az író a legvégső pontig engedi a képzeletét (ad absurdum vizionál): a kútnyílást berobbantandó gázpalackoké az utolsó szó, ami előtt azonban az egyszemélyes titkos óvóhelyre szorult házaspár egymásra lel. Abszurd az, ami önmagáért képtelen. Szerelmes morbiditás: az abszurd derű drámája.

Keletkezése évében, a kecskeméti színház akkori igazgatója, Komáromi Attila otthonában volt hozzáférhető a kézirat, sőt a dramaturg (jelen sorok írója) gondolkodott a szereposztáson is, ám egy újráfényesített politikai szellő kisöpörte hivatali székéből a direktort. A premier terv maradt, Csabai Tiborné, a Színház folyóirat akkori főszerkesztője azonban gondoskodott arról, hogy ne tűnjék el a szöveg nyomtalan (Színház folyóirat, Drámamelléklet. 1985). Ósbemutatóját 1988. november 19-én a Térszínházban tartották, az 52-es szériát megért előadás rendezője Bucz Hunor volt. Felolvasták ugyanez évben a zalaegerszegi Nyílt Fórumon, majd 1989-ben műsorára tűzte a Hevesi Sándor Színház. Valamiért azonban nem jött divatba a darab. Az újraélesztési kísérlet biztató!

Lezsák Sándor odúdrámája, ifjonti útkeresés a színpadi műfajban. Egyszerű megvalósításban lehet a korabeli polgári védelmi gyakorlatok (légő) karikatúrája. A szellemi valóság összetettebb síkján felsejlik az egzisztencialista alapokról építkezés: látjuk az elsáncolt személyiséget, aki nem a reális összefüggéshálózat birtokában elmélkedik és cselekszik, hanem a vezérrögöszméje szerint. Oberfrank rendezése tovább visz: a magánvaló abszurd meghaladása.

Balogh Tibor

Jelenetfotók: **Urbán Ádám**

Lezsák Sándor korabeli portréi:

Bahget Iskander

Aki (majdnem) legyőzte Major Tamást

Kadelka László, a Nemzeti Színház nyugalmazott főügyelője A revizor utolsó előadásával befejezi ügyelői munkáját a Békéscsabai Jókai Színházban. Élete egy darab színháztörténet, sőt: egy darab történelem. Tartalmas pályájáról, sikerekről és kihívásokról, színészlegendákról Szilágyiné Szabó Ágnes beszélgetett vele.

– Régebbi interjúból tudjuk, hogy tizenkét évesen érintette meg a színház világa, de a gyerek- és fiatalokoról keveset mesélt. Hol és hogyan nőtt fel Kadelka László?

– Praktikus anyja nélkül nőtem fel, az Apáczai Gimnáziumba jártam Pesten, ami már akkor is gyakorlóiskola volt. Kora gyermekkorom óta vívtam, gimnazista koromban komoly eredményeket értem el. Egy testnevelési főiskolás tanárjelölt gyakorlatitanítást végzett, három héttig tanítottak, a harmadik végén volt egy vizsga. Ez a testnevelő-tanárjelölt megkért, hogy a szertorna gyakorlatokat én mutassam be a vizsgáján. Ez két okból nem történhet meg, mondtam neki, egyrészt a szertorna esküdt ellensége a vívásnak, másrészt arra a szombati napra kikértem volt, mert versenyre mentem. A versenyt meg is nyertem, de hétfőn ott várt a kapuban ez az Adonisz méretű, neves súlylökő. Felelősségre vont, mert miattam nem sikerült a vizsgája, és fizikailag megfenyegetett. Sok kiló izom különbség volt köztünk – én már be se mentem az iskolába.

Este a vívóteremben hallottam,

hogy Pintér Tamás, Oroszlán (a kaszkadőr – a szerk.) zsinóros állást kapott a Nemzeti Színházban. Lerohantam a telefonfülkébe, és felhívtam Zsolt Istvánt, a Nemzeti főügyelőjét, akivel sokat lábtenisztettem a tatai edzőtáborban. Mondtam, hogy pakoljon, mert holnaptól én vagyok a főügyelő! Kedden bementem, hogy ha már kimaradtam a harmadik gimnáziumból, legalább munkám legyen. Zsolt István azt mondta, meg kell tanulni a színházat, így két évig (ma divatosan mondva) háttér-munkákon tanultam a színházat.

Szerdán bementem az első munkanapomra, a tizenhetedik születésnapom előtt huszonhárom nappal. A zsinórpaddásra mentem Oroszlánhoz, aki akkor már nem dolgozott ott. 1960-at írtunk, a Római Olimpia éve. Kárpáti Rudolf a sokadik aranyérmét nyerte, Major Tamás igazgató a III. Richard vívás beállításához Kárpátit kérte fel (jól mutatott a plakátokon, hogy egy olimpiai bajnok tanította be két TF-esnek a mozgást). Akkor nemhogy mobil, még rendes telefon is alig volt, így közvetlenül előadás előtt tudták meg, hogy az egyik TF-es nem jött be. Mivel Zsolt tudta, hogy vívok, rám adtak egy jelmezt, és már löktek is be a színpadra, de a nagy kavarodásban nem jó helyen. Major felismerte, hogy Richmond katona vagyok, és vívni kezdtünk – én tudtam vívni, de Major nem. Pisszegtek nekem a takarásból, de azt hittem, drukkolnak nekem. A vége az lett, hogy visszahúzták a világítást, és egy „hengléccel” (a díszletet támasztó,

kampós léccel- a szerk.) a szó szoros értelmében kihúzták a színpadról – ha nem teszik meg, én még mindig ott vívok.

Másnap a legendás altiszt mondta, hogy menjek be, Major hívat. Félttem, hogy hetvenkét óra után ki fog rúgni, de ezzel fogadott: „Jöjjön, maga zseni! Megmentette az előadást!” Adott 500 forint prémiumot, akkor 1371 forint volt a fizetésem. A másik komoly hozadék az volt a beugrásomnak, hogy előző este a takarásban volt már mindenki a tapsrend előtt, így az egész színház megismert.

– Munka mellett érettségizett, majd két diplomát is szerzett. Mesélne erről egy kicsit?

– A dolgozók iskolájában, levelezőn mentem érettségizni, a vizsgán egyebek mellett idézetet kellett tudni Az ember tragédiájából, nagyképpen mondtam – mivel több százszor hallottam már az egész darabot –, hogy kérdezzenek akárhonnán, folytatni fogom. Erre azt mondta a vizsgaelnök, mondjam onnan, hogy „Ember, küzdj és bízza bízál!”

– Onnan nehéz folytatni, mert az az utolsó mondat.

– Hát ez az! Később magyar-népművelés szakot, majd pszichológiát végeztem, amihez a színház minden segítséget megadott. Közben 1963-ban, az 56-os eltiltása után Sinkovits Imre akkor jöhetett vissza Nemzeti Színházba a Macbeth szerepében – ez volt az első ügyelése. Vele

sokszáz előadás kapcsán együtt dolgozhattam.

– Egy különleges személy volt a mestere a pályán. Mesélne róla?

– Mindent Zsolt István-nak köszönhetek, aki angolmán, többnyelven beszélő européer ember volt. Mint világhírű futballbíró, bejárta a világot. Hogy ő nyugodtan elutazhasson hosszabb időre, olyan csapatot kellett létrehozni, hogy a távollétében is fegyelmezett legyen a Nemzeti Színház. Neki köszönhetően az ügyelőnek rendkívüli tekintélye volt, meg tudtuk állni a helyünket. A Blaha Lujza téri Nemzeti Színházban kezdtem 1963-ban, a világ legszerencésebb embere vagyok, hiszen a színház mellett a rádióban is volt módom dolgozni.

– Mi kell ahhoz, hogy valaki jó ügyelő legyen?

– Felkészültség, az aktuális darab alapos ismerete. Gyors reagálóképesség, a bizalmaskodásba soha át nem csapó jó kapcsolat, a teljes függetlenség megőrzése a kollégákkal szemben.

Akkoriban volt egy szabály, hogy két évig vidéki színházba kellett szerződni a végzős főiskolásnak, így rá volt kényszerítve, hogy sokat játsszon, a fővárosban ritkábban juthatott feladathoz. Ha egy fiatal bekerült a Nemzetibe, optimálisan huszonhat-huszonhét éves volt – én tizenhét voltam. A fantasztikus vívóentrém-nek köszönhetően nagy

szerepet fogadtak. Az a megtiszteltetés ért, hogy az utolsó Blaha Lujza téri előadáson (Básti Lajossal a címszerepben a Lear királyban) 1964. június 28-án vasárnap én engedtem le utoljára a függőnyt. A felépült Nemzeti Színházban pedig én húztam fel a függőnyt, akkor már a megbízatásom okán. És most furcsákat fog hallani: még a mai napon is korszerű lenne a világítást leszámítva régi Nemzeti. Forgószínpaddal, 11 süllyesztővel, amely hidraulikus volt, a Csokonai utcában volt a színház műterme, ott van egy víztorony – ma is áll –, az működtette.

– Akkor miért volt útban ez a színház?

– Kitűnő kérdés! Ezerkilencszázötvenhatban volt egy kazamata-őrület, mindenütt azt kerestek, túrták a földeket. A metróépítés során nem volt útban az épület, de az alagút, ami összekötötte a víztoronnyal, az igen.

– A színházi világban különleges tisztelet övezi, szigorú tekintete az egyik állandó dolog a mindennapjainkban, mondhatom, hogy élő legendának tartjuk. Hogyan járt be ilyen sikeres pályát?

– Hogy annyira sikeres ügyelő lettem, az épület-váltásnak is köszönhetem. A Nagymező utcai, mai Thália színházba mentünk játszani, -rohammunkában moziból építették át –, rendkívül rossz technikai körülmények közé kerültünk. Fél kilenc-

kilenc között minden este elment a villany. Bekapcsolt a vészvilágítás. Egy alkalommal nemcsak a rendes világítás, hanem a vészvilágítás is elment, Wesker Gyökerek című darabját játszottuk. Épp, mikor elment a világítás, következett Töröcsik Mari háromoldalas monológja. Tartottam attól, hogy pánik tör ki a sötétben, ezért besúgtam neki, hogy „Tovább, tovább!”, és a koromsötétben, mint egy fejeppel, megvilágítottam egy csehszlovák elemlempával. Végszóra visszajött a világítás... Másnap én voltam a világ legjobb ügyelője.

– **Melyik volt a kedvenc darabja, és volt-e, amit nem szeretett?**

– Nem jó a kérdés, de nem tudom, maga hogy van vele... Egy színházban a portástól az igazgatógig mindenki látens Rómeó és Júlia, így nincs olyan, hogy nem szeretek egy darabot. Nagyszínpadi specialistanak számítottam és számítok, kedvenceim a sokváltozós darabok, elsősorban Az ember tragédiája. Tizenötféle Tragédiában dolgoztam, a Szegedi Szabadtérin is.

A Nemzeti Színházban 1971-től rendkívül sok turnét bonyolítottunk le, és a színház protokollügyeinek intézője is voltam. Egy színházzal és színjátszással kapcsolatos esetet szeretnék megemlíteni. Az természetes, hogy egy ügyelőnek még a rendezőnél is jobban ismernie kell a darabot. Ha egy rendkívüli ügy történik, azt ne vegye észre a néző! Az ügyelőnek nincs jó magyar neve, angolul stage manager, előadásszervező. Hatvankét év alatt soha nem fordult elő, hogy az általam ügyelt előadáson idejekorán le kellett volna engedni a függőnyt. A Nemzeti Színházban játszódtok le a következő esemény, a rendszerváltást követően. A Ruy Blas-t játszottuk, a függőny felmenetelekor negyvenhárom ember volt a színpadon. Hat Kossuth-díjas, három érdemes művész, számos Jászai Mari-díjas. Amikor felment a vasfüggöny, ki néztem a függönylyukon: a Hevesi Sándor téri 620 fős nézőtérben hét néző üldögélt az első sorban. Végig gondoltam, hogy veszi az ki magát, hogy az ország legjobb színészeinek végig kell játszani a darabot hét embernek. Mikrofonon tájékoztattam a nézőket, hogy elektronikus probléma jelentkezett, kicsavartam a biztosítékot a tirisztoros helyiségben, és biztos voltam benne, hogy a többi világosító nem tudta, ez hol van... A művészeket az öltözőbe küldtem, és tíz perc múlva elnézést kértem a nézőktől, és az előadás elmaradt. Másnap Ablonczy László igazgató számon kérte rajtam a döntésemet. Megkérdeztem, az jobb lett volna-e, ha elterjed, hogy a Nemzetiben hét embernek játszottunk...

– **A rendszerváltozáskor egy hatalmas rendezvény szervezése kötődik a nevéhez. Mondana pár szót a Színészkarneválról?**

– 1990-ben volt kétszáz éves a magyar nyelvű színjátszás. A színházi szakma elhatározta, hogy megvalósítja Gobbi Hilda ötletét és mániáját, hogy színészkarnevált rendeznek. A Margitsziget két végét lezárják, és több színpadon ment volna az előadás, a belépők árából pedig

idős és rossz helyzetben lévő pályatársakat támogattak volna. Csiszár Imre volt az igazgató, mondta, volt a minap egy értekezlet, úgy döntöttek, hogy Gobbi Hilda ötletét meg kell valósítani, és az én nevem merült fel. Augusztus 25-én lett volna az esemény (az igazi évforduló október 25-én van). Május közepén akkor már három színház is bezárt. És ki fog segíteni, kérdeztem. Senki, volt a válasz. Zsolt István, egykori mentorom kórházban volt, addigra apa-fiú viszony alakult ki köztünk, ám élete végéig magázódtunk. Föztem rá, naponta kétszer mentem hozzá, kérdezte, mi újság. Elmeséltem neki, mit kértek tőlem. Tudtam, hogy ha ez a rendezvény megbukik, akkor nem én bukom meg, hanem a magyar nyelvű színjátszást blamálok. Zsoltnak a rák már a szemeiben is benne volt. Megkérdeztem: „Nem tudja megcsinálni?” - kérdezte. Bementem Csiszárhoz, hogy találtak-e valakit. Azt válaszolta, hogy senkit. Akkor elváltam. Kértem egy megbízólevelet augusztus 25-re, és megkaptam egy várszínházi irodát. A szakma betartotta az ígértét: senki sem segített. Egy építőipari vállalatnál nyugdíjba vonult titkárnő és egy tizenhét éves kislány állt mellém, Sas György a Film-Színház-Muzsikában írt erre az alkalomra egy sorozatot. A Déryné főszereplője, Tolnai Klári lett a rendezvény védnöke. Az Andrássy út sarkán, a Vörösmarty utcán laktam, gyalog jártam az irodába, ahol távhívós telefon sem volt. Ha ilyen hívást szerettem volna indítani, a Krisztina körútról, a Színházi Intézetből tudtam telefonálni. A színházi szakma nem segített. Novák Tata akkor a Honvéd Művészeti Együttes vezetője volt, ő segített infrastruktúrával. A Várban tizenhárom színpadon délelőtt tíztől előadások voltak, napnyugtáig kétszáz ezer ember fordult meg. Este a Hiltonban gálaműsor zárta az eseményt, amelyet a televízió is közvetített. Egy fillér támogatást nem kaptam. A rendezvényre Demján Sándortól kaptam százezer forintot, Szász Endre ingyen és bérmentve csinálta a plakátot. A rendszerváltás közepén voltunk, és hazahívhattam a disszidált vagy emigrált színészeket, akik Erdélytől Amerikáig mindenütt éltek. Olyan presztízse volt a magyar színjátszásnak, hogy felhívtam a Malév vezérigazgatóját, hogy segítsen kedvezményekkel. Amerikából, Tel Avivból, Ausztráliából hozta, és haza is vitte őket ingyen. És most jön a lényeg: a rendszerváltást követően Szemes Mari játszotta Göncz Árpád egyik monodrámáját, amelyet én ügyeltem, innen volt kapcsolatom Göncz Árpáddal, aki akkor ideiglenes köztársasági elnök volt. Felhívtam, felkértem a fővédnöki szerepre. Elmentünk hozzá Tolnai Klárral, véletlenül épp aznap, amikor Klári születésnapja volt. Persze erről a tényről értesítettem az elnök urat, aki hatalmas csokorral várta a művésznőt. Negyedóra volt az időlimit, amit vele tölthettünk. Bejött a titkárnője, sügött valamit, mire Göncz örömmel kiáltott fel: „Gyerekek! A tiétek vagyok! A hollandok lekésték a gépet!” Fél órát még beszélgettünk. Előhoztam a színészek problémáit. Akkor Árpai bácsi felhívta Kupa Mihályt (az akkori pénzügyminisztert), hogy fogadja a Színész Kamara vezetőit, Töröcsiket, Garast

és egy jogászt is, így Magyarország volt az egyetlen a rendszerváltáskor, ahol nem omlott össze a színjátszás. Árpai bácsi kérése az volt, hogy ne nyomtassuk ki a meghívókra, plakátokra, hogy köztársasági elnök, de én így nyomtattam, és valóban helyesen döntöttem, mert addigra már ő volt az elnök.

Az esemény egy szombati napra esett, és péntek délutánra azt találtam ki, hogy felmegyünk a Blaha Lujza tértől az Astoriához, a régi színházépülethez, amelyet 1837-ben adtak át, az Erzsébet térre, ahol az oda tervezett színház makettje itt volt, aztán felmentünk a Várba az első magyar nyelvű előadás színhelyéhez. A belügyminiszter feleségét is felhívtam korábban, aki színésznő, és rendőrségi segítséget kértem. Aranyozott hintóban ült Tolnai, Kállai Feri, lovon Cserhalmi György, Bubik Pista, Oroszlán, a kaszkadőrök...

Én meg végül kaptam egy személykocsit Tatától, másnap a Várszínházról rohantam át a Hiltonba, mert az esti eseményekkel még sehhol nem tartottunk... Ilyen az élet. Pár méter haladtunk, a tömegtől nem lehetett hajtani. Akkor megszólalt a sofőr. „Kadelka úr, maga lenne a legszomorúbb, ha itt mi haladni tudnánk!”

A Szentháromság téren Töröcsik Mari és Császár Angela karolt Zsolt Istvánba, napbarnítottan, aztán azt nyilatkozta, hogy ez volt élete legboldogabb napja, mert az egyik „gyereke” olyat csinált, amit ő nem tudott volna megtenni.

– **Ügyelőként kezdte, és a Nemzeti Színház felügyelőbizottságának elnöke is volt...**

– Végül is úgy kezdtem el a pályát, ahogy elmondtam, és úgy fejeztem be, mint a Nemzeti Színházat felügyelő bizottság elnöke. Schwajda úgy tudta megcsinálni a Nemzeti Színházat, hogy részvénytársaság lett. Háromtagú volt a felügyelőbizottság: egy pénzügyi szakember, egy közgazdász és egy jogász. Amikor az első összejövetelre sor került, az elnök, Kopácsi Sándor az Európa-hírű közgazdász lemondott: „A megtisztelő felkérésre igent mondtam, de az első összejövetelen nyilvánvalóvá vált, hogy olyan emberre van szükség, aki a színházi üzemenetet jól ismeri.” Görgey Gábor volt a kultuszminiszter, aki felkért erre a szerepre. Egy héti ment a huzavona, mert nem gondoltam, hogy egy ilyen híres szaktekintélyt követően én legyek az utódja. A miniszter úr végül megmutatta a közgazdász faxát, aki felelős emberként nem vállalta a feladatot. Akkor tül voltam már a Színészkarnevál szervezésén és sok más rendezvényen is. Végül beadtam a derekammat. de kértem, hogy emeljük ötre a tagok számát, és vegyük be Kupa Mihályt, akinek átadtam az elnökséget. A mai napig Kupa Mihály a Nemzeti Színház felügyelőbizottságának az elnöke.

– **Ebben az időben már nem csak színházzal foglalkozott.**

– Önhibámon kívül lettem a Terasz című internetes portál főszervezője, de engem mindig a színház érdekelt. Az új Nemzetiben felhúztam

am a függőnyt, csináltam képeket, rohantam a szerkesztőségbe, feltettem a fotókat. A művészeti főtisztár felhívott, hogy visszamennék-e - rohantam vissza. A TV élőben közvetítette az előadást, a szünetben Czigány Györggyel kellett beszélgetni, mert a sok igazgató és színész között kellett nekik egy „olyan madár”, aki nem politikus, hanem szakember.

Nagyon sokat dolgoztam a rádióknak. A hetvenes évek második felében kezdődtek az élő adások, ezekhez színházi ügyelőket kértek. Tizenegy évet dolgoztam a Szepesi György mellett, ott lestem el annyit, hogy Tereferéket vállaljak. A mostani Nemzeti Színház tavaly nyugdíjba ment főügyelője és a mostani is régimemzetis tanítvány. Pályám alatt huszonhét ügyelőt tanítottam ki, ebből hetet itt.

– **Hogyan került Békéscsabára?**

– Amikor Fekete Péter lett az igazgató - mi már korábról ismertük egymást -, sokat beszélgettünk arról, hogy a színházi háttérszakmából sok idős szakember kikerült, így kitalálta, hogy az itteni színiiskolát kibővíti a háttérszakmákkal, és ide csábított, hogy ügyelői kurzust tartassak. Elkezdtem ügyelőket betanítani. Időközben az itteni aktív ügyelők közül kettő kiesett, így a gyakorlatban is ügyeltem. Akiket betanítottam, sokuk már másutt dolgozik.

– **A revizor lesz az utolsó előadás, amit végigkísér. Miért ezt választotta?**

– Nincs különösebb oka. Ezt játssza most a színház. Úgy döntöttem – több évtizede – hogy hetven év fölött nem fogok autót vezetni, és nyolcvan év fölött nem vezetek előadást. Bár nem érzem magam nyolcvannak... Ha nincs probléma egy előadással, akkor minden rendben, de mint fentebb kiderült, bármikor akadhat fennakadás. Két hasonlatot tudnék mondani az ügyelő munkájára: olyan, mint a karmester: sokféle hangszert dirigál, egy színház társulatának csak a negyede színész, a többi háttérben dolgozó munkáját szervezi, irányítja az ügyelő. A másik hasonlat a pilóta: ha felszáll a gép, akkor a repülőnek biztonságosan le is kell szállnia. Ebben az évben leszek nyolcvan, és sikerült egy olyan fiatal embert betanítanom, aki a helyemre állhat. A színház világtörténete tele van olyan tragédiákkal amikor pánik tört ki a nézőtérben, ezért nagyon fontos, hogy ezt megelőzzük.

– **Az ügyelői pálya tehát lezárul, de hogyan alakul majd a folytatás?**

– Most a 62. szezonomban fogom befejezni a színházban az ügyelői munkámat. Sokan biztatnak, hogy írjam meg színházi emlékeimet. Bár a színház nem kapacitált, hogy hagyjam abba, de félek, hogy főleg az esti órákban a reflexeim már nem úgy működnek a nyolcvanadik évemben.

Tisztelem annyira a színházat, hogy nem akarom veszélybe sodorni.
Szilágyiné Szabó Ágnes

Vargabetűk - Néző szemmel

Milyen a színház igazán néző szemmel, nem kritikusként, nem szakmai ítésként? Milyen gondolatok, benyomások, hangulatok fogadják a közönséget egy-egy színházban darabokat szemlélve? Mi jut ekkor az ember eszébe, ha vége egy-egy előadásnak? Ennek szellemében a Magyar Teátrum újság rovatában Varga Róbert, lapunk egyik alapító újságírója látogatja meg az ország teátrumait. Kíváncsi, színházat szerető nézőként ül be a produciókra. Ezután születnek meg rövid Vargabetűi. Színes kaleidoszkóként, szubjektív módon. Csakis néző szemmel.

Istent játszani, amikor eljön az óra Budapesti Operettszínház

Ha a sátán Istent akar játszani, nem válik azzá, ám ha az ember akar Istent játszani sátánná válhat. A jó és rossz harca örök filozofikus körforgásként veszi körbe az univerzumot, az emberi létezés pillanatait. Ne feledjük, minden idők legnagyobb űrwesternje erről, a sötét oldal erejéről szintén beszél, s így kezdődik: "Réges-régen egy messzi-messzi galaxisban..." A fantasztikum, a hitvilág és a tudomány ötvözeteként. Akárcsak a Jekyll és Hyde.

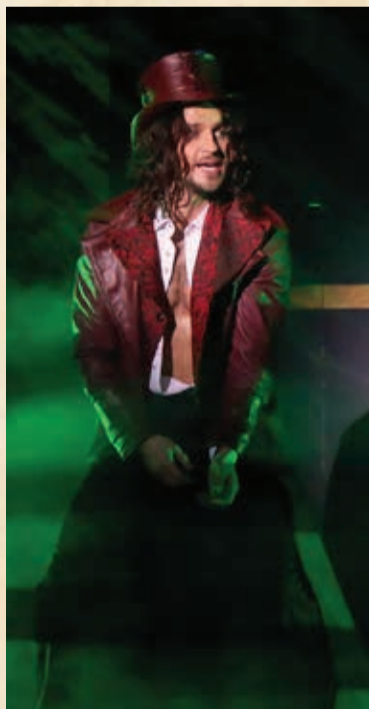
A Budapesti Operettszínházban mindent megtettek azért, hogy a Jekyll és Hyde musical beivódjon a nézők emlékezetébe. A széruma által kettős személyiséggé váló elmerorvos klasszikus története először látható a fővárosban kőszínházban, s a műfaj rajongói nem is csalódnak abban, hogy ami első, azzá is válik a rangsorban. Elsőrangú a teljes stáb szakmai összetétele, a szereposztása (e sorok írója Homonnay Zsolt parádés főszereplésével, mások mellett

Nádasi Veronika, Fekete-Kovács Veronika, Benedekffy Katalin kiváló, emlékezetes teljesítményével látta az előadást.) Egyedi a több helyszínt villámgyorsan megjelenítő látványos színpadkép, ez Cziegler Balázs munkája. A viktoriánus kort idéző különböző társadalmi rétegeket megmutató remek jelmezek Fekete Katalin nevéhez fűződnek. A zenekar Oberfrank Péter és Tassonyi Zsolt vezényletével játssza a slágerré vált dalokat, hiszen Az eljött az óra, a Férfi kell, az Ördögi Tánc, a Pár-baj, a Csillagok idején, Élek a mű 1990-es megszületése óta szerepel a nagy musical-összeállításokban. Az előadás rendező-koreográfusa Vincze Balázs meghagyta, hogy a műfajra jellemző show-elemek, dinamikus táncok repítsék a történetet, amely folyamatában, ritmusában, gondolatvilágában harcol a fény és a sötétség, a jó és a rossz, az ítélet és megváltás között.

A Jekyll és Hyde előadás közben az embernek eszébe juthatott a Csillagok háborúja kultikus mondata, amikor Darth Vader kimondja a moztörténet ikonikus szavait

Luke Skywalkernek: "Én vagyok az apád!" Ez világrengető volt, az univerzumot átalakító abban a történetben. Ebben a kőszínházi Jekyll és Hyde feldolgozásban szintén fontos szerep jut az apának.

Ha a sötét oldal rejtelmét kutatjuk a produció kapcsán, magunkba nézve lehet talán a legjobb útjelzőket megtalálni. Az operettszínházi előadás a visszaút lehetőségét, kérdéseit lebegtetve ad egyszerre élményt, s gondolatot. Élünk vagy halunk, építünk vagy rombolunk, gyógyítunk vagy ölünk, adunk vagy elveszünk, szeretünk vagy gyűlölünk, teremtünk vagy pusztítunk? Misztikus thrillernek is mondják ezt a musicalt, létezésünk kérdéseit elővezetve, feszegetve. Ma, amikor a technika segítségével már végtagot, tárgyakat lehet nyomtatni, akkor sem lehet szívét, érzelmét, lelket, szerelmet teremteni nyomtatóval. Istent játszani próbálkozhatunk egy ideig, de eljön az óra, amikor a messzi-messzi galaxisban csakis a végtelen, teremtő erő hoz békét és egyensúlyt. Az Operettszínház hozzájárult most ehhez.

Viva Rock and Roll!, avagy bevadul béke-barakk - József Attila Színház, Budapest

Amikor egy teljes szereplőgárda hangszeres kíséret nélkül lépésről lépésre jön szembe a nézővel a színpadon és mellét verve szívéből énekl a Viva Rock and Roll! című Fenyő Miklós slágert, akkor annak jelentése, üzenete van, az katarzis, s megérkezik valóban a rock and roll, meg a Made in Hungária zenés házibuli a budapesti József Attila Színházba. Oda, ahonnan ennek a darabnak a története elindult. Ők nem kamuzták, hanem idehozták Amerikát, a Szent István park világát, amikor bevadult a béke-barakk.

Fenyő Miklós élete, a Hungária együttes sorsa a magyar zenei élet megkerülhetetlen története. Nélkülük nem értelmezhető egy műfaj, egy stílus, egy korszak, egy társadalmi lenyomat Magyarországon. A hazai rock and roll kiemelkedő, megkerülhetetlen egyénisége Tasnádi Istvánál létrehozta a Made in Hungária musicalt, amely Fenyő életének egy szakaszáról szól, amikor amerikai disszidálásuk után hazaérve megva-

lósítja egy angyalföldi srác álmát. Zenekart alapít, s elhossa a rock and rollt a legvidámabb barakkba, amikor az is kiderül: a rock and roll nem egy tánc. A Made in Hungária ősbemutatója 2001. szeptember 29-én volt a József Attila Színházban, nagy sorozat ment több mint egy évtized alatt, még egy sikerfilm is készült belőle. Most a darab újra látható a teátrumban sok tehetséges fiatal színésszel, akik remekül énekelnek, táncolnak. (Fekete Gábor Rickyként, Kékesi Gábor Jerry Lee Lewisként, Kulcsár Viktória Veraként parádézik, Lukács Dániel Rönéként hozza a csókkirályt a zenés házibuliba, ahol persze ott van a mindent felügyelő Bigali elvtárs, a párt és kormány hű öre. No meg a fiatalság, a lázadás, a szerelem, a gulyáskommunizmus minden pillanatával együtt.) Az előadás teljes csapata, a táncosok, a szereplők energiái, a figurák ereje, kitartása, a népszerű Hungária-dalok mind elhozták azt a világot, amire ki-ki másképp emlékezik, aki akkor élt. Attól függ, hány éves, honnan, hová tartott, kik voltak a szülei, hogyan kötődött vagy nem kötődött egy rendszerhez, esetleg mennyire szeret nosztalgizálni, érdekl-e e történelem.

Lengyel Ferenc rendezése emiatt tetszett, mert a rövid párbeszédekben - amelyek gyakorlatilag megágyaznak a daloknak, táncoknak - ezeket mélységeket, gondolatokat, kérdéseket, sorsokat mind képesek voltak felvillantani a humor mellett. Remekül vezette az előadást, a színészeket. Gyulai Livia koreográfus pedig úgy megmozgatta a stábot, hogy abba a nézőtér is elfáradhatott bőven, pedig csak nézte azt, ahogy repülnek a zenére a szereplők, a táncosok, suhannak a szoknyák, izzik a színpad a géppuskalábaktól. Mert a rock and roll ilyen. Pörgünk, forgunk, nagy égő tűzlabdák között Jerry Lee-vel, majd felcsavarjuk a szőnyeget, hiszen itt van Amerika hangja. A Made in Hungária előadás méltó mindahhoz, amiért megszületett, amiért legendát írt a József Attila Színházban, s bárhol, ahol bemutatták. Ábrahám Péter díszletei között, Ónódi Mara színés jelmezkavalkádjában a közönség képzeletben elrepülhetett egy olyan világba, amikor belőtték a hárét, kifényezték a csukát, felvették a színes zakót és elkezdődhetett a buli. Lehetett üvöltöni: Akkor is rock and roll, ha elzavarnak otthonról! A jampiszellem örök, akácsak Fenyő.

Maradj reggelire Anikó és Ádám! Soproni Petőfi Színház

A kor nem érdem, csak állapot, még akkor is, ha egy állapotos hippis és egy idősödő férfi váratlan találkozásáról, kialakuló szerelméről, a felelősségről szól egy előadás. Meg arról a színházi igazságról: érdemes a kabáthoz keresni a gombot, azaz színészekre választani darabot, mert az a siker egyik kulcsa. Ray Cooney - Gene Stone Miért nem marad reggelire? című vígjátéka a Soproni Petőfi Színház idei évadának hangos sikere azért, mert Molnár Anikó és Lux Ádám főszereplők egymáshoz passzoló gombként mindenkit átölelő kabátként terítik rá a nézőkre egy romantikus történet szép, szórakoztató élményeit Kiss József jó ízlésű, sokszínű, letisztult, igényes, kifogástalan rendezése mellett.

E sorok írója tíz évig követte nyomon a Soproni Petőfi Színház

társulatában folyó munkát. Ez megkerülhetetlen most, hiszen olyan színészekről szóló történetről kell Vargabetűket megfogalmazni, akik lélekűként kísérnek kitörölhetetlenül. Molnár Anikó tíz év alatti színészi útja, fejlődési szakaszai, teljesítménye a soproni társulat fontos színészévé emelte őt. Ennek a vígjátéknak a női főszerepének, Louisenak eljátszása valószínűleg ott lesz majd azok között, amelyet mindig emleget majd. Mert létezik a színházi világban olyan, mintha valakire ráírták volna a szerepet. Ray Cooneyék persze nem így tettek, de a gomb és a kabát ott van ebben a művükben. Mert akkor lehet ezt a történetet igazán jól megmutatni, minden rétegét, szépségét, humorát, keserű pillanatait, a lázadást, az elfogadást, találkozást, a felelősséget ábrázolni, ha a darab passzol a színészre. Akkor nem játssza, hanem éli a szerepét. Molnár Anikó nemhogy éli, teremti, lubickol abban. Ez most az ő szerepe, az ő darabja, az ő élete

a színpadon. Ám ehhez kell a másik gomb. Mert akkor jó ez a kabát. A tapasztalt, a másik generációhoz tartozó Lux Ádám, aki Georgeként a kímérség, a belső fegyelem szobra a színpadon. Azon túl pedig a civil életben hihetetlen udvarias, előzeny, s nagyon figyel a szavaira, hogy ne bántson a szóval senkit. Neki minden feladat önmagával szemben a maximalizmust jelenti, keresi a titkokat a szerepekben, mit, miért tesz, mond az ember a színpadon, fejt fel magában a szöveget, és így születnek meg azok az energiák, amelyek megeremtettek benne a mostani szerepét, amely szintén nagy találat. Remek partnerek Molnár Anikóval. Az előadás harmadik epizódszerepében Savanyu Gergely mutatja be, a jó színházban minden jó szerva a játék, az előadás és a nézők örömet adja, azt szolgálja, csakúgy, mint Szele Julianna Livia rövid jelenete. Mindezért együtt érdemes reggelire ellátogatni Sopronba Anikóval és Ádámval.

Varga Róbert

Fotók: Art&Lens/Jekyll és Hyde – Budapesti Operettszínház
Kállai-Tóth Anett / Viva Rock and Roll! – József Attila Színház, Budapest
Szita Márton / Maradj reggelire Anikó és Ádám! – Soproni Petőfi Színház

Ruha (is) teszi a színészt

A színházi háttérszakmák sokszor láthatatlanok a nagyközönség számára, mégis művelői nélkül nem születhetne meg egyetlen sikeres előadás sem. Ezen háttérszakmák legjobbjai decemberben immár 13. alkalommal vehették át elismerésüket, a mostani díjazottak egyike volt Kenyeri Orsolya, a Thália Színház öltöztetőtár-vezetője.

– Az első kérdésre válaszolva, kérem, mondja el, mit is takar ez a szépen hangzó, mégis némileg ismeretlen titulus?

– Ez a munkakör meglehetősen összetett feladatokat takar, de alapvetően a produkciók jelmezeinek biztosítása a színpadi szereplők részére, az hogy a művészek az előre eltervezett módon léphessenek a nagyközönség elé. A jelmezek gondozásának feladata a jelmez tervezésénél indul. Minden produkciónál a rendezővel együtt dolgozik egy tervező, aki megálmodja, miben állnak majd színpadra a színészek. Egyeztetések és a jelmeztervek elfogadása után indul a közös munka – készülnek a ruhák, melyek gyakran akár a bemutatásig is alakulhatnak, hiszen a gyakorlatban mutatkozik meg a használhatóságuk.

– Önök itt a színházban is készítettek jelmezeket?

– Nem, itt erre nincs mód, maximum kicsit igazíthatunk a ruhán, ha szükséges. Vannak kivitelezők, ők a tervezőkkel dolgoznak az egyes előadások jelmezein – a ruha, nadrág, szoknya, ing, blúz, zakó, kabát, cipő, de még a kalap, cilinder, női táskák és a fátoly is az ő munkájuk. Egyszerűen minden, amit egy férfi vagy női szereplő magán viselhet.

Ezek lehetnek teljesen hétköznapi öltözékek, vagy úgynevezett trükkös ruhák. Utóbbi használatára akkor kerül sor, ha a színésznek a színpad mögött nagyon gyorsan kell átöltöznie. Ilyenkor tesznek jó szolgálatot például a láthatatlan mágnessel rögzített ruhadarabok.

Abban az esetben, ha valamit javítani vagy pótolni kell – pesti színház lévén – fővárosi varrónőkkel dolgozunk, de sajnos ebben a szakmában is viszonylag kevesen vannak már olyanok, akik a megfelelő minőségben tudnak teljesíteni – és van köztük, aki a modern és van, aki a klasszikus darabok elkészítésében jobb, erre is figyelni kell.

Egy modern, napjainkban játszó előadás esetén persze nem feltétlenül kell megvarratni a ruhákat, néha az üzletekből is be lehet szerezni azokat.

– Előfordul, hogy a darab futása alatt változtatnak valakinek a jelmezén?

– A megszületett, bemutatott előadásnak része a jelmez is, ami ilyenkor már végleges, és fontos feladata van: segíti a színészt a karakter megformálásában. Tehát olyan nem fordulhat elő, hogy a jelmez menet közben változik, és a sokadik előadásnál a színész másban lép színpadra.

padra. Ha mégis feltétlenül szükséges változtatni valamin, akkor annak mindenképpen nagyon hasonlónak, szinte észrevehetetlennek kell lennie!

– Említette a gyorsöltözést, az hogyan zajlik a színpad mögött?

– A mi feladatunk az is, hogy segítsük a színészt gyorsan öltözni, ha az előadás ezt megkívánja. A siker érdekében szinte minden mozdulatát ismernünk kell – a gyorsöltözés is egy begyakorolt koreográfia szerint történik, időre, mindig ugyanúgy, csak ez a színpad mögött. Konkrét példát említve a Kincsem című darabban a főszereplő színésznő igazi fűzőt viselt, sőt, több réteg szoknya is felkerült rá és lekerült róla. Ekkor nem is volt elég egy segítség, ketten kellettünk hozzá, hogy tudja tartani az elvárt időt, ami elteltével újra színpadon kellett lennie. Egy másik előadásban – a Lövés a Broadway címűben – az egyik művésznak huszonháromszor kellett le- és felöltöz-

nie az előadás alatt. Vannak tehát a mi szempontunkból is könnyebb és nehezebb előadások, valódi kihívások, de szerencsére, eddig minden velünk szemben támasztott elvárásnak eleget tudtunk tenni.

– Ezek az általános elvárások, amiket az öltöztetőkkal szemben támasztanak, de nézzük, személy szerint ön, hogy került ide és mióta van ebben a pozícióban?

– Egész életemben színházban dolgoztam, hiszen gyerekkorom óta nagyon szeretem azt a légkört, ami itt körülveszi az embert. Tizenhárom éve dolgozom a Thália Színházban öltöztetőtár-vezetőként, előtte az Operettszínházban voltam tíz évig kellekes. Úgy érzem, én a ruhákhoz valahogy mindig jobban vonzódtam, így most eljutottam oda, ahová mindig szerettem volna. Ha meg kellene fogalmazni, mi kell ahhoz, hogy valaki, ezt a munkát jól csinálja, akkor elsősorban a memóriát említeném.

A mai napig meg tudom mondani, hogy melyik darabban – akkor is, ha az az előadás már nem fut – melyik színész, milyen ruhát viselt. Ez azt jelenti, ha most lemennék a jelmeztárba és találokra kiválasztana egy ruhát, nem lenne gond társítanom az előadáshoz és a színészhez.

Továbbá az összes színészünk méreteit is naprakészen tartom: a derék, csípő és egyéb jellemzőket, egészen addig, hogy hányas cipőt viselnek, mert bármikor kellhetnek ezek az információk.

– Ön a vezetője a tárnak, ezek szerint többen is dolgoznak ezen a területen?

– Igen, velem együtt hatan kezeljük a jelmezeket, végezzük az öltöztetést. Egy előadás nálunk azzal kezdődik, hogy mindent bekészítünk az öltözőkbe, és a produkció alatt végig a háttérben, a színpad mögött vagyunk. Figyelünk mindenre, hiszen bármi megtörténhet – elszakadhat

egy ruha, elromolhat egy cipzár, s akkor nekünk készen kell állnunk. A legfontosabb segítőnk a biztosító, az mindig kéznél van.

Bár én vagyok a csapatom vezetője, ugyanazokat a feladatokat – mosás, vasalás, öltöztetés stb. – is megcsinálom, mint a többiek. Talán csak abban különbözünk, hogy én időnként kivitelezek is. A Ketten egyedül című előadásban volt arra példa, hogy nem volt külön jelmeztervező, ebben én raktam össze, hogy ki, miben lépjen színpadra.

– Ezek szerint az előadásokat önök csak hátulról nézik?

– A tárvezetők, így én is, az olvasópróbától kísérik a produkciót. Ott vagyunk a próbafolyamatot megelőző tervfelfogadón, hiszen már ott körvonalazódik, mennyire lesz bonyolult egy előadás. Igen, lehet ezt mondani, hogy munka közben „hátról” nézzük az előadást, de valójában inkább úgy fogalmaznánk, minden szemszögből ismernünk kell a darabot.

– Már előző nap felkészülnek a másnapi előadásra?

– Nem, csak aznap szoktunk, de ha mondjuk, egy új előadás van műsorban, akkor minden egyes részletet átnézzük, mit, hogyan tud majd felvenni a szereplő, mihez, milyen ékszer, kalap, egyéb kiegészítő tartozik. Ez így elmondva talán egyszerűnek hangzik, de a valóságban egy összetett, s pont ezért izgalmas munka.

– Sokszor hallani, hogy a régi nagy színészeknek saját öltöztetőjük volt, ez ma is így van?

– Ez ma is előfordul, Molnár Piroska színművésznőt például mindig én öltöztetem. Már régóta ismerjük egymást, és talán emiatt is alakult úgy, hogy amikor a Thália Színházhoz jött, én kezdtem el öltöztetni. Az öltöztetés a színésznek is fontos, ezért ez egy kicsit bizalmi állásnak tekinthető.

Ezt a munkát véleményem szerint csak elhivatottan, felelősségteljesen lehet végezni, hiszen az öltöztető egy nagyon fontos csavar abban a gépezetben, amiben mindennek a helyén kell lennie ahhoz, hogy az elképzelések szerint valósulhasson meg a színpadi előadás.

– Megkapta decemberben a Magyar Teátrumi Díjat, mennyire volt ez meglepetés az ön számára?

– A díjat magát ismertem, hiszen pár éve nálunk rendezték az ehhez kapcsolódó gálát, illetve régebben Brüll Krisztina kolléganőm is a kitüntetettek között volt. Az persze nagyon nagy meglepetés volt, hogy idén én is megkaptam, de bevallom, már az is jól esett, hogy egyáltalán gondoltak rám a felterjesztésnél. Úgy érzem, ez a díj egyfajta értékelése annak, milyen munkát végzek a színházban. Egy elismerés, amiért érdemes jól dolgozni – nagyon büszke vagyok, hogy megkaphattam!

Tölgyesi Tibor

Vidnyánszky Attila,
a Nemzeti Színház vezérigazgatója,
a Magyar Teátrumi Társaság elnöke

Pajtaszínházi Szemle: fókuszban a helyi közösségek

Idén 8. alkalommal tartották meg a Pajtaszínházi Szemlét, melynek most is a Nemzeti Színház adott otthont január 21-én és 28-án. A Szemle alkalmával a 19 vármegye 19 településének színjátszócsoportja mutathatta be az elmúlt hónapok során megvalósított előadását. A programban a komédiától kezdve, a dokumentumszínházi darabon, bűnmegelőzési vígjátékon, mesén át a szociodrámaig a legkülönbözőbb színpadi műfajok szerepeltek.

A Nemzeti Művelődési Intézet és a Magyar Teátrumi Társaság együttműködésében megvalósuló és a Nemzeti Színház által támogatott program záróeseménye a Pajtaszínházi Szemle, melyet minden évben a Magyar Kultúra Napja előtt is tisztelegve, a jeles dátum környéki hétfőeken tartanak.

A Pajtaszínházi Program célja a régen igen jelentős magyar falusi színjátszó hagyományok újraélesztése, melyet 2015-ben a Nemzeti Művelődési Intézet kezdeményezésére a Magyar Teátrumi Társaság együttműködésével és a Nemzeti Színház támogatásával indítottak el.

A projektbe minden évben Magyarország 19 vármegyéjének egy-egy települése kerül bevonásra. Az

így született pajtaszínházi közösségek kapnak lehetőséget a bemutatkozásra a Nemzeti Színház stúdiószínpadain a Szemle során. A produkciónak megvalósulását a Magyar Teátrumi Társaság színész és drámapedagógus mentorai segítik, végigkísérve az alkotó folyamat minden állomását a tervezéstől a próbafolyamatokon át egészen a megvalósulásig.

Az VIII. Pajtaszínházi szemlén bemutatkozott települések: Bakonszeg (Hajdú-Bihar megye), Dunavarsány (Pest megye), Eger – Felsőváros (Heves megye), Jakabszállás (Bács-Kiskun megye), Kővágóörs (Veszprém megye), Mihálygerge (Nógrád megye), Nagydobsza (Baranya megye), Nemesbikk (Borsod-Abaúj-Zemplén megye), Nyírbogát (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye), Rajka (Győr-Moson-Sopron megye), Ruzsa (Csongrád-Csanád megye), Ságvár (Somogy megye), Sárkeresztúr (Fejér megye), Sorkikápolna (Vas megye), Szeghalom (Békés megye), Tatabánya – Felsőgalla (Komárom-Esztergom megye), Tiszasüly (Jász-Nagykun-Szolnok megye), Újireg (Tolna megye), Vasboldogasszony (Zala megye). A legkisebb település a 229 fős Sorkikápolna, a legnagyobb pedig a 17 300 fős Eger-Felsőváros (Felsővárosi Lakótelep) volt.

A program koncepcióját, előzményeit és eredményeit január 21-én Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezérigazgatója, a Magyar Teátrumi Társaság elnöke; Szedlacek Emília, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója; Zsuráfszky Zoltán, a Magyar Nemzeti Táncgyűttes művészeti igazgatója; Mező Gábor, Sorkikápolna polgármestere és Szabó Ágnes, a Magyar Teátrumi Társaság alelnöke, a program szakmai koordinátora mutatta be.

Január 28-án pedig Szabó Ágnes mellett Novák Irén, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatóhelyettese; Rátóti Zoltán, a Nemzeti Színház stratégiai igazgatója, a Színház- és Filmművészeti Egyetem rektora és Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója nyitotta meg a szemlét.

Az elmúlt 8 évben, a projekt kezdete óta összesen 138 település vett részt a programban, ahol ennek köszönhetően felelevenedtek a helyi színjátszás hagyományai, létrejöttek vagy újra szerveződtek a helyi színjátszóköri közösségek rendszeres együttléteinek közösségfejlesztő hatása is megmutatkozott, melynek köszönhetően új közösségi aktivitások indultak el.

▲ Mező Gábor, Sorkikápolna polgármestere, Zsuráfszky Zoltán, a Magyar Nemzeti Táncgyűttes művészeti igazgatója, Szedlacek Emília, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója, Szabó Ágnes, a Magyar Teátrumi Társaság (MTT) alelnöke, a program szakmai koordinátora és Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezérigazgatója, az MTT elnöke

Iván Sára – A Kecskeméti Nemzeti Színház egy év távlatából

Tavaly nyáron, június elsején múlt egy éve, hogy Iván Sára várakozással, izgatottan és boldogságtól fűtve először átlépte a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház küszöbét, hogy megkezdje munkásságát a teátrumban karmesterként. Másfél évvel később, az első sikeresen lezárt évad emlékeiről vele beszélgettünk.

– *Intenzív és kiemelten zenés, ráadásul jubileumi évadban csöppetel bele a kecskeméti teátrum életébe. Mit jelent számodra ez a színház?*

– Boldog vagyok, hogy a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színházban kaptam lehetőséget, és minden nap ebbe a gyönyörű ékszerdobozba léphetek be. Korábban már volt alkalmam itt előadásokat megtekinteni, akkor mindig azt éreztem, hogy milyen jó lehet idetartozni. Ez egy megmagyarázhatatlan dolog, kicsit olyan, mint amikor az ember hangszert vásárol: többet is kipróbál, de egynél érzi azt, hogy az az igazi. A meghallgatás után hatalmas öröm volt számomra, hogy Cseke Péter igazgató úr társulati tagként köszöntött.

– *Nem sok idő jutott a beilleszkedésre, hiszen azonnal munkába álltál. Mivel és hogyan indult az itteni pályád?*

– Mivel a pandémia erősen befolyásolta a színházi évad rendszerét, a nyár folyamán került sor Donizetti: A csengő című operájának bemutatására. Ez a vígopera tehát még az előző évadhoz tartozott. A munkafolyamatba tulajdonképpen a főpróbahéten álltam be, amely pályakezdőként igen csak nagy megmérettetés volt, hiszen a zenekarral is ezen a héten találkoztam először. Nem titkolom: több volt, mint izgalmas, de a Károly Katalin zenei vezetőtől és Drucker Péter karmestertől kapott teljeskörű bizalom sokat enyhített

ezen. A zenekar élére állni másfajta izgalom, hiszen nem lehet átugrani az összeszokás időszakát, ez a különleges kapcsolat pedig a próbákön közösen eltöltött idő folyamán alakul ki. Bár a legfiatalabb voltam abban a pillanatban, úgy érzem, hogy viszonylag rövid időn belül sikerült beilleszkednem. A következő nagy állomás Lévay-Kunze: Elisabeth című musicalje volt, amelyben már társulati tagként vettem részt. Ez azért volt különleges, mert ez volt az első olyan produkció, amelynek a kezdetektől a mai napig részese vagyok.

– *Hogyan kell elképzelni ezt az időszakot, a zenei tagozat munkafolyamatát?*

– Rendkívül pörgős időszak volt, nem álltunk meg egy pillanatra sem. Az interpretáláshoz elengedhetetlen, hogy a partitúrát aprólékosan elemezzük, a zenei megoldásaink összhangban legyenek a rendező elképzelésével, a dramaturgiával, a színpadon zajló eseményekkel. Minden próbán ott voltunk mindketten Drucker Péterrel. Rengeteget tanultam tőle arról, hogyan készülünk fel egy ilyen nagyszabású produkcióra, továbbá itt dolgozhattam először a színház főrendezőjével, Sente Vajkkal. Elképesztő hatással volt a társulatra; rendkívül inspirálóan hatott rám a munkakamrája és a kifogyhatatlan energiája. Ez a hatás mindenkin érezhető volt. A társulatnak különösen sokat jelentett „AZ” Elisabeth, a közönség pedig minden alkalommal visszaigazolta ezt szünni nem akaró ovációjával. A kezdetektől együtt akartuk ezt csinálni, együtt akartunk jól csinálni, és ez eredményezte azt, hogy szinte minden előadás álló tapssal zárult.

– *A Cirkuszhercegnő operettben olyan meghívott vendégművészekkel dolgozhattál együtt, mint Eszenyi Enikő rendező és Mester Dávid karmester. Ezt a próbafolyamatot hogyan élted meg?*

– Az operett különleges helyet foglal el a szívemben. Merem azt mondani, hogy talán az egyik legnagyobb rajongója vagyok a műfajnak. Hihetetlenül boldog voltam, amikor megtudtam, hogy Kálmán Imre muzsikájával foglalkozhatok, ugyanakkor kihívást jelentett, hiszen mégis csak az egyik nagyoperettjéről beszélünk. Ebben a próbafolyamatban Mester Dáviddal közösen hangszereltük a színház zenekarára a művet, ami azért volt fontos nekem, mert ez egy egészen másfajta alkotómunka, ráadásul egyetemi tantárgyaim közül a hangszerelés számomra a legkedvesebb. Eszenyi Enikő az olvasópróbán mesélt arról az élményéről, amikor a zeneszerző életéről készült filmben Verát, Kálmán Imre feleségét alakította. Kíváncsian vártam a vele való találkozást és a közös munkát, hiszen ő közelről láthatott bele a szerző életébe, életművébe.

– *A musicalt és az operettet opera követte, amelyhez a legtöbb személyes kötődésed fűződik.*

– Operaénekesként végeztem a Szegedi Tudományegyetem Zene-művészeti Karán, a tanulmányaim mellett pedig volt alkalmam operaelőadásokban részt venni a Szegedi Nemzeti Színházban. Erkel Ferenc Bánk bán című operájával is ilyen módon találkoztam először, ekkor a kórusban énekeltem. A Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház tavaszi bemutatója éppen ez az opera volt. A színház újfajta koncepcióban áldotta meg Erkel Ferenc méltán híres művét: úgy képzelték, hogy egy estén két egyfelvonásos verzióban láthatja a közönség. Véleményem szerint egy ilyen nagy múltú mű megismeréséhez egy élet sem elég, minden alkalommal valami újat fedezhet fel benne az ember. Minden előadás után úgy tértem haza, hogy aznap valami egészen újat találtam, ami eddig nem jutott eszembe. Folyamatosan kerestem az utat, hogy

a művet még mélyebben megismerhessem. Tudom, hogy ehhez a műhöz nagyon fiatal vagyok, de az a tapasztalat, hogy egy kicsit már foglalkozhattam a Bánk bánnal, egy egész életre való kíváncsisággal ajándékozott meg.

– *A korábbiaktól eltérően a Bánk bán alatt a zenekari árok nyitott volt, ami számodra kifejezetten fontos. Elmondod, miért?*

– Kisgyerekként imádtam figyelni a zenekart játék közben. Ilyenkor egy jóval közvetlenebb kapcsolat alakul ki a zenekari művész és a nézőközönség között. Technikai értelemben véve azért szerencsés, mert a szemkontaktus fenntartása korlátlanul tud működni mindenkivel. Számomra kiemelten fontos, hogy a karmester, a színpad és a zenekar között ez az energia megszülethessen.

– *Hogy érzed, olyan volt az első itt töltött évad, amilyenek elképzelted?*

– Az a tapasztalat, hogy a színház többtagozatúságának köszönhetően több műfajjal is közelről megismerkedhettem és ezáltal fejlődhettem, több mint sikeresnek mondható a számomra. Álmodban sem gondoltam volna, hogy az első évem után elmondhatom azt, hogy több mint ötven előadást dirigáltam. Az opera, operett, musical mellett volt alkalmam egyéb darabokban is részt venni, mint betanító: ilyen volt a Török Sándor meseregényéből írt zenés mesejáték, Juhász-Kováts: Kököjszi és Bobojszaja, illetve Wilder: A mi kis városunk című színműve. Mindez egy csokorba foglalva meghozta számomra a várt boldogságot, sőt, talán még annál is többet.

– *Boldog vagy, rengeteget dolgozol. Így kerek az életed?*

– Én akkor vagyok boldog, ha tudom, hogy van min dolgoznom,

és örülök, ha minél inkább arra koncentrálnak, amit szeretek. Rosszul tűröm, amikor kényszerpihenőre vagyok ítélve, de szerencsére ritkán támad meg betegség. Egyszerűen csak arra tudok gondolni, hogy pályakezdő karmesterként mennyi lehetőséget kapok, amiben fejlődni tudok és ami kihívást jelent. Így tud tovább égni bennem a láng. Szenvedélyvel szeretem a színházat, számomra ez nem munka, hanem életforma. Olyan szerelem, ami egy egész életen át elkísér.

Morva Daniella
Fotós: ifj. Hány Péter

Bohózáttal tért vissza a Kecskeméti Nemzeti Színház

Egy hónapos kényszerpihenő után február elején megnyitotta kapuit a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház a nézők előtt. Ray Cooney egyik legismertebb darabjával indították az évad második felét: A miniszter félrelép szünni nem akaró vastappsal debütált.

Egy félbeszakított szerelmi légyott sosem kellemes, pláne, ha az ok, hogy az ember hullát talál a szállodai szobájában. S mi sem természetesebb annál, hogy egy ilyen csavart követően minden a feje tetejére áll... A Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház újabb Ray

Cooney-bohózáttal mutatta meg: igenis van helye a jókedvnek és a kacagásnak a legnehezebb időkben is.

Úgy tűnt, van is bőven igény a szórakozásra, a február 3-án debütáló A miniszter félrelép ugyanis rögtön telt házzal indított, s szünni nem akaró vastappsal és ovációval ért véget. „Hatalmas öröm, hogy végre Kecskemétre is eljutott ez a szívemhez közel álló darab” – mondta a próbafolyamat kezdetén Besenczi Árpád rendező, aki több ízben találkozhatott már a mókás történettel. „Többszörösen rendezője, hullája és minisztere is voltam már a darabnak, így talán mondanom sem kell: kívülről tudom az egészet! Színtre vittük Budapesten túl Nyíregyházán, Pécsen és Zalaegerszegen is, de véleményem és reményeim szerint az egész országot bejárja majd, hiszen mindig és mindenhol megtalálja a közönséget” – tette hozzá.

A töretlen siker talán nem is véletlen, Ray Cooney ugyanis a legnagyobb ma élő angol vígjátékszerző, akinek nevéhez számos szenzációs történet kapcsolódik. A miniszter félrelép kezdetben egy kormánypárti miniszter és az ellenzéki frakció titkárnőjének titkos légyottját helyezi a középpontba, nem sokkal később azonban minden mindent átírand szertefoszlik, amikor a házasságtörők hullát találnak a szállodai szobájában. A miniszter titkára siet a bajbajutottak segítségére, aki ahelyett, hogy megoldaná, inkább csak tovább bonyolítja a helyzetet. Az események egy idő után követhetlenné válnak, a folyton megjelenő újabb alakok pedig megállás nélkül felülírják mindent. A hazugságot hazugság követi, a káosz pedig nagyobb lesz, mint amire előzetesen bárki is számíthatott volna.

Ray Cooney rendkívülisége, a darabbal két és fél évtizedes közös múltat apó Besenczi Árpád

rendező személye, valamint az ízig vérig valós és zsigeri humort tökéletesen reprezentáló kecskeméti színművészek mind felelősek a premieren megtapasztalt, valamint az elkövetkezendő időkben várható nevetőrohamokért, amelyekért a Kecskeméti Nemzeti Színház felelősséget nem vállal.

A miniszter félrelép ügyeletes nevetetői: Adorjáni Bálint (Richard Willey miniszter), Járai Máté (George Pidgen), Horváth Alexandra (Jane Worthington), Pál Attila (A menedzser), Hegedűs Zoltán (A főpincér), Aradi Imre (A hullá), Ferencz Bálint (Ronnie, Jane férje), Hajdú Melinda (Pamela), Szabó Dorottya (Ápolónő), valamint Monos M. Franciska (A szobalány).

Az előadás február 3-tól a Kecskeméti Nemzeti Színház nagyszínpadán tekinthető meg.

Morva Daniella
Fotós: Bús Csaba

Csapó Virág visszatért a tévéképernyőre a TV2 új sorozatában

A Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház színművésze, Csapó Virág is szerepel a TV2-n frissen debütált Hazatalálsz című napi sorozatban. Az interjú során betekintést engedett az alkotói folyamatba, a sorozat kulisszái mögé és karakterének lelki világába.

– Azok, akik még nem láttak egy epizódot sem a sorozatból, milyen történetre számíthatnak?

– A Hazatalálsz egy fikciós napi sorozat, amely fikatív helyszínen játszódik, jelen esetben egy kisvárosban, Farkasligeten. A történet több szereplő életét is körüljárja, azonban

a fókuszban mégiscsak a három fiatal áll, akik között érdekes szerelmi vívódások alakulnak majd ki. A hozzájuk kapcsolódó felnőttek, szülők és mindenféle emberek szövevényes, humoros, hétköznapi, de mégis izgalmas életébe is betekinthetünk.

– A TulipánTündér produkció képviselője úgy fogalmazott, hogy a sorozat egy igazi modern mese. Hasonló élményekben lehet részük a nézőknek, mint gyermekkorunk ikonikus meséinél?

– Fontos, hogy ne keverjük össze a gyermek- és a felnőtt mesét. A Hazatalálsz az utóbbi kategóriába tartozik.

Vannak benne igazán mesészerű momentumok, de mindemellett hétköznapi és nagyon valóságghú szituációkat is tartalmaz.

– Több sorozatban is szerepeltél már, miben volt más a Hazatalálsz?

– Dolgoztam már nagyobb napi sorozatban, nevezetesen a Barátok köztben, ami egy stúdióban készült, a jelenetek kilencven százalékát ott vettük fel. Ezzel ellentétben, ez a sorozat hasonlóképpen készült, mint egy hagyományos tv- vagy mozifilm, mivel folyamatosan különböző valóság helyszíneken forgattunk. Ezek közül számomra a leggyönyörűbb a karakterem, Edit otthonál szolgáló pusztazásmori kastély volt. A Hazatalálsz már emiatt is különlegesebb, mint egy hagyományos napi sorozat, hiszen teljesen más volt az elkészítési folyamat.

– A sorozatban te alakítod Osvay Editet. Mit érdemes tudni a karakteréről?

– Editre általában két dolgot szoktak mondani: valaki úgy hívja, hogy gazdag özvegy, valaki pedig úgy, hogy bolond özvegy. Ezek így elég sztereotip megfogalmazások. Ennél ő sokkal bonyolultabb ember, de ez a történet előrehaladtával lesz egyre világosabb. Én mindenesetre egy kedves és szerethető karakternek gondolom, aki megpróbál helyesen cselekedni és pozitív hatással lenni

a környezetére. Természetesen ő is követett el hibákat a múltjában, aminek a legfőbb indoka a szerelem volt. Ebből kifolyólag már rögtön nem tekinthetjük hibának, hiszen ezek a szerelmi kihívások váratlanul jelennek meg az ember életében, akár akarja, akár nem. Nem lehet rá felkészülni. Editet nagyon befolyásolja a múltbeli események, amiket ő szeretne megjavítani, feloldani, több kevesebb sikerrel.

– Van közös pont Csapó Virágban és Osvay Editben?

– Igen, azt kell, hogy mondjam, vannak olyan tulajdonságok, amelyek egyeznek kettőnkben. Alapvetően Edit mindig tudja, hogyan kell viselkedni, előfordul, hogy még rá is förmednek. Azonban ha nagy igazságtalanságot érez, akkor a sarkára

áll. Ezzel én is így vagyok, nehezen viselem, ha hamis helyzetbe vagy igazságtalanságba bonyolódom. A másik közös pont pedig a humor, amelyet Edit sem öncélúan vagy rosszindulatúan alkalmaz, hanem leginkább a nehéz pillanatokot próbálja átvészelni, megoldani általa.

– Hol és mikor tekinthetik meg a nézők a sorozatot?

– A Hazatalálsz január 23-a óta van adásban a TV2-n, amelyet minden este 21 órakor, a Szerencsekerek után tudnak megtekinteni. Nagyon jó érzés számomra, hogy estéről estére sok-sok ember otthonába beköltözhetek, ugyanakkor izgatottan várom újra a személyes találkozást a színházban.

Bicok Dorina
Fotó: TV2

Opera és balett egy csokorban – egy este alatt két előadás!

Hódol a hagyománynak a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház a 2022/23-as évadban is azzal, hogy két műfajban egész estés szórakozást biztosítanak a közönség számára. Ezúttal is az opera és a balett lesz terítéken: a társulat két különböző, de rendkívül izgalmas előadással készül.

Pjotr Iljics Csajkovszkij-
Barta Dóra: Hattyú
- balettelőadás a Hattyúk tava
című mesebalett nyomán

A hattyúk tava a világirodalom egyik legcsodálatosabb története, mely jelképévé vált egy egész műfajnak, hiszen ha bárhol a világon elhangzik a balett szó, mindenki azonnal a hófehér spicc cipős balettrina szomorú szőlőjára gondol. Nem véletlen, hiszen az egész életét mozdulatai tökéletesítésére szánó táncosnő éppoly idegen és elvarázsolt lény a hétköznapi életben, mint a tavon végtelen kecsességgel sikló, karcsú, fehér madár. Ennél azonban több átgondolni valót tartogat számunkra

a hattyúlány könnyes-bús, a valóság és a mese határán játszódó története. Tétje nem kevesebb, mint hogy lehet-e egyszerre két ennyire különböző világban élni. Vajon a világ hagyja-e, és ha igen, meddig, hogy fél lábbal saját illúzióink virtuális valóságában éljünk, és csak félig a valódi valóságban? Lehet-e egy külön világunk az ellentmondást nem tűrő törvények szerint működő élet mellett, vagy éppen annak ellenére? Kérdések, amelyek a mese nyelvén szólnak, mégis válaszokra várnak felnőttől és gyerektől egyaránt. Egy mese, amely ámulatba ejt, gyönyörködtet, ugyanakkor elgondolkodtat szépségről, szerelemlről, életről, halálról, álmokról, vágyakról, és főleg önmagunk helyéről a világban.

Erről szól a Kecskemét City Balett Hattyú című balettszínházi előadása, amelynek rendező-koreográfusa Barta Dóra, a társzkoreográfus pedig Szöllősi Krisztina. Táncolják a Kecskemét City Balett táncművészei: Nagy Nikolett, Szöllősi Krisztina, Raj Martin, Pavleszek László, Varga Lotti, Federico Rubisse, Hoffmann Luca, Gömöri Lara, Lajter Eszter, Szigethy Norbert és Bodó Zsombor.

Gian-Carlo Menotti:
A telefon avagy a szerelmi
háromszög - opera

Az egyfelvonásos vígopera az opera történetében először állítja kö-

zépontonba a modern technika egyik hasznos vívmányát, friss, ötletes, és körülbelül felöleli mindazt, ami egy telefon körül lebonyolódhat. A zene csuparégi és nagynevű elődöt mutat fel. Verdi-féle áriaforma koloratúrákkal fűszerezve, puccinis hangzatok, schuberti érzelmek, bécsi keringő-foszlányok, mindig kissé archaizáló gúnyolódás keretében, de azért a jó ízlés határain belül. A történetben Ben arra készül, hogy olthatatlan szerelmét megvallja Lucy-nek, valahányszor azonban belekezd – kicsit ugyan körülményes módon – mon-

dokájába, mindig megszólal a telefon, s Ben terve meghiúsul. Kénytelen belátni, hogy ellenfelét a saját eszközeivel kell legyőznie, s a vonatkoz sietve megoldást egy telefonfülke segítségével talál.

A rendező Cseke Péter direktor úr, a főszerepben pedig Németh-Nagy Johanna és Németh Márton énekkari művészek.

A Hattyú című balett és A telefon című opera önálló produkcióként, de együtt, egymást követő felvonásokban látható március 18-tól a Kelemen László Kamaraszínházban.

„Sohase mondd, hogy vége”

Csaknem három év után újra színpadon Mászáros Mihály

Csaknem három év szünet után tér vissza a színpadra Mészáros Mihály A revizor polgármesterének szerepében. Az idén hetvenéves művészt kérdeztük.

– **Az ország túlsó felén, Siklóson születél. Hogyan emlékszel vissza életed első két évtizedére?**

– Harkányfűdön, az állomási restiben voltak tulajdonosok a szüleim, Siklóson születtem a kórházban. Édesapám nagyon nagy humorú ember volt, a település kedvence, valószínűleg ebből örökölhettek valamit... (nevet) Meg tudott inni két liter bort úgy, hogy nem mozdult meg a gigája, erre a helyiek rájöttek, és fogadtak vele, hogy nem tudja megcsinálni. Apám mindig nyert, és annyira jó kedve lett, hogy onnantól mindenki az ő vendége volt. Így ez az üzlet elég hamar tönkrement. Nagyszüleimhez, Budapestre költöztünk édesanyámmal, aki ötünket nevelt egyedül.

Alsó tagozaton ének-zenei általános iskolába írtak, itt ragadt rám az ének- és zeneszeretet, mely gitározás formájában végigkíséri az egész életemet. Miután a furulya kötelező tantárgy volt, és én ezt nem tudtam megtanulni, ezért a második év végén elküldtek az iskolából. Érdekesként elmondom, hogy húsz évvel később egy szerepben simán lejátszottam három-négy számot ezen a hangszeren...

A felső tagozaton családi okok miatt intézetben nevelkedtem, és elég rossz tanuló voltam. Például oroszból meg is buktam. „Jutalom-

ból” egy hónapos orosz nyelvi táborba küldtek. Többet nem kellett oroszul tanulnom. Úgy tűnt, teljesen el is felejtettem. Huszonöt évvel később egy lengyel professzorral, kellő mennyiségű vodka társaságában végigbeszéltük az éjszakát... Oroszul.

Az intézeti magyartanár szeretette meg velem a vers- és prózamonódiát, ami szabadulást jelentett az intézetből: különböző versenyeken indulhattam. Rengeteg verset tanultam abban az időben, a nagy klasszikusokon kívül többek között Romhányi Józseftől, a legnagyobb sikereket az ő versei hozták számomra.

Középiskolás koromban esztergályostanulónaként Szép magyar beszéd versenyen Kazinczy-emlékérmet nyertem. Az ezzel járó kötelezettséget mind a mai napig ápolom. Rádióban, de a saját stúdiómban is megszámlálhatatlan mennyiségű reklámot, hangoskönyvet gyártunk.

– **Milyen élmények hatására határozta el, hogy színész lesz?**

– Az egyik szavalóversenyen Kelti István, az akkor nagyon jó hírű Pincészház igazgatója meghívott a társulatához, ahol az előadások mellett az akkori főiskola tanárai képezték minket. Tizennyolc évesen jelentkeztem az akkori Déryné Színházba, ahol fiatalságom okán rengeteg főszerepet játszhattam el. 1983-ban szerződtem Békéscsabára, és két év kivételével 38 éve itt élek. Otthonra lettem.

– **Milyen támogatást kaptál a pályán?**

– Fiatalkoromban Budapesten a rádióban és a szinkronban hatalmas színészekkel dolgozhattam együtt: Sinkovitscsal, Agárdival, Kállaival, Raksányival, Őze Lajossal – és bocss, akiket kifelejtettem. Ámulattal szívtam magamba az emberségüket – és főleg a művészetüket. Ehhez jön még a biztosan több, mint száz rendező, akik formáltak, alakítottak, Nem sorolom őket, ha valakit megemlítek, esetleg megsértődik (nevet). Vagy kifelejtetek valakit, és azért sértődik meg. Általában könnyen találok hangot a rendezőkkel.

– **Voltak-e buktatók a pályádon?**

– Háromszor váltottam színházat pályám során, ez olyankor volt, amikor mást gondoltam rólam a színház vezetői, és én nagyon mást gondoltam róluk...

– **Melyik szerepedet szeretted? Volt-e olyan, ami nem nőtt a szívedhez?**

– Minden szerepemet szerettem, másképpen – úgy gondolom – nem is lehet azokat eljátszani. Szerepálmom sosem volt, mert nem szerettem a csalódást. Ami jutott, azt kellett örömmel és jól megoldani, de így is sok nem várt, szép szerepet játszhattam el.

– **Milyen szerepekről álmodsz?**

– Mostanában elég rosszul alszom, úgyhogy nemhogy szerepál-

mim, de már álmaim is igen ritkán vannak...

– **Azt hiszem, mindenkinek jólesik a nevetés ezekben az időkben. Megosztanál az olvasóinkkal egy szórakoztató történetet?**

– Vannak önálló estjeim, általában a humorról szólnak, de volt olyan is, amikor előadás közben, azon belül kellett önálló estet tartanom. A színpadra lépő kolléga a takarásban közölte, hogy most hirtelen jött elfoglaltsága miatt nem a színpadra, hanem a mellékhelyiségbe megy. A színházban az is rémisztő, ha öt másodpercig nem történik semmi, de ez öt perc volt... Azt a megoldást választottam, hogy a gyerekekkel közösen a krumplicsüveg paprikáskrumplit. Majd végre megjött a kolléga, és minden rendben folytatódott. Két előadás volt aznap, ez délelőtt történt. A délutáni előadás után a művelődési ház igazgatója felháborodottan közölte, hogy nem fog fizetni, mert „dobtuk az előadást”, és a másodikból kihagytuk a legjobb jelenetet... Szerintem még most se hiszi el...

– **Mesélj a terveidről!**

– Két és fél évet hagytam ki az elmúlt időszakban, egyfelől a covid, másfelől magánéleti okokból. Amilyen furcsa érzés volt, annyira kellemes is, hogy ezalatt senki nem mondta meg, mit kell csinálnom. Kirándulhattam, horgászhattam, és megismerhettem annak a szónak a jelentését, amit úgy hívnak: magánélet. Hogy mit hoz a jövő, azt nem tudom: „Sohase mondd, hogy vége, csak annyit, hogy ennyi megérte, s ha megérte, jöhet egy pont...”

– **Gogol hatalmas klasszikusában, A revizor polgármesteréért térsz vissza hamarosan.**

– Most, hogy ötven éve vagyok a pályán, és beléptem a 70. életévembe, a Jókai Színház jóvoltából és Patkai András barátom felkérésére nem mondhattam nemet. Ez egy csodálatos jutalomjáték, mellyel egy életpályát meg lehet koronázni.

– **Sok sikert és jó egészséget kívánunk!**

Szilágyiné Szabó Ágnes

Magyar kultúra napja

Molnár Ferenc darabjával ünnepelt a Zenthe Ferenc Színház

A Zenthe Ferenc Színház január 22-én Karcagon, majd másnap, január 23-án Salgótarjában ünnepelte díszelőadásokkal a magyar kultúra napját. Molnár Ferenc örök érvényű darabját, Az ördögöt mindkét városban telt házas közönség fogadta a Himnusz kétszázadik születésnapján.

A színdarab 1907-ben jelent meg, de fénye mit sem kopott az

évtizedek alatt, a történet mindenképpen időtálló, igazi tanulmány a férfi-nő viszonyról, a vonzalomról, a házasságról, a hűségről, valamint a párkapcsolati játszmákról. Az ördög ez esetben a szerelem mecénása, aki bűnbe csábít és aki addig keveri a lapokat, amíg mindenkit kimozdít a komfortzónájából. Az ördögben Bakos-Kiss Gábor Jászai Mari- és Vastaps-díjas rendező rendkívül jól mutatja be a polgári

világ hamis csillogását és az elfojtott szerelem drámáját. A rengeteg humoros pillanat mögött az előadás végén ott marad bennünk, nézőkben is a „kisördög”, a sok mi „lenne ha” csábító gondolata - de az már csak rajtunk múlik, hogy engedünk-e a kísértésnek... A Zenthe Ferenc Színház sikerdarabja, Az ördög közel a hatvanadik előadáshoz is minden alkalommal magával ragadja a közönséget.

Megható felolvasószínházi est a Madách-bicentenáriumi jegyében

Igazi bensőséges hangulatú, érzelmekkel teli felolvasószínházi élménnyel koronázta meg a Madách-bicentenáriumi január 31-én a salgótarjáni Zenthe Ferenc Színház. T. Pataki László (1934-2009) író, rendező Kit szerrettél, Ádám? című színházi játékát - mint duodrámát - korábban már nagy sikerrel mutatta be a Zenthe Ferenc Színház a Budapesti Madách Színházban és Salgótarjánban egyaránt.

A január végi felolvasószínházi előadáson a szerző eredetileg megírt két monodrámáját a Lidérclángot és a Lelkigyakorlatot egy színházi előadással, egy darabbá sűrítve mutatta be újra a salgótarjáni teátrum, tisztelegve ezzel mind a szerző, mind a kétszáz éve született Madách Imre géniuszának előtt. Idős Madách Imréné Majtényi Anna szerepében P. Kerner Editet, Fráter Erzsébet, a Tragédia-költő felesége szerepében pedig Hegge Veronikát hallhatta a szép számú

közönség. A Kit szerrettél, Ádám? erőteljesen mutatja be a két asszony egymással „csatázó”, ellentétes életfelfogását és egyéniségét, ezzel még intenzívebben szemléltetve Madách egyéni sorsának alakulását, amit nagy mértékben befolyásolt édesanyja és felesége személyisége, a kettőjük közötti kibékíthetetlen ellentét. A Felolvasószínház rendezője és dramaturgia ez alkalommal is a Zenthe Ferenc Színház művészeti vezetője, Sándor Zoltán volt.

Siker a bemutatón: *Még egyszer, veled, ugyanitt!*

Vándor Éva és Harmath Imre egyedülálló kettőse okozott felejthetetlen élményt a Zenthe Ferenc Színház legutóbbi premier előadásán. Január 20-án a Székfoglaló Premier Bérletes nézők, másnap pedig a Zenthe Ferenc Bérletes közönség pillanthatott be először Doris és George életébe a *Még egyszer, veled, ugyanitt!* című romantikus vígjátékban.

huszonöt esztendeje, minden évben ugyanabban a fogadóban találkoznak, ahol megismerkedtek. Minden évben ugyan úgy örülnek egymásnak, és rendre megbeszélik az elmúlt év történéseit. Vándor Éva és Harmath Imre színművészek számára pikáns helyzetet teremt Bernard Slade darabja, hiszen a magánéletükben már több, mint három évtizede házaspár, a színpadon ugyanakkor egy régóta fenntartott, világtól elrejtett szeretői viszony titkait tárják elénk. A *Még egyszer, veled, ugyanitt!* minden korosztály számára szórakoztató és érzelmes vígjáték, ami egyenesen a szívünkbe talál. Az előadást februárban további három alkalommal láthatja a közönség a Zenthe Ferenc Színház kamaratermében.

Bernard Slade kanadai drámaíró *Jövőre, veled, ugyanitt!* című nagy sikerű romantikus vígjátékának folytatásában a főszereplő páros mindennapjait egy későbbi életszakaszukban követhetjük nyomon. A pár titkos szerelme kiállta az idő próbáját, hiszen az előadás elején kiderül, hogy a szeretők már

Színház a színházban

Debütált a Zenthe Ferenc Színház krimivígjátéka, *A főszereplő!* A Horváth János Antal forgatókönyvéből készült egyedi darabot házi bemutatón, a salgótarjáni teátrum kamaratermében láthatta először a közönség január 16-án.

Susán Ferenc rendezésében a főszereplő az igazi zenthés kuriózumok táborát erősíti, hisz ez a darab is a Zenthe Ferenc Színházban kelt életre először. A vígjáték szórakoztatóan szókimondó és ironikus, izgalmas, krimis, nyomozós elemekkel kiegészítve, ahol sosem tudjuk éppen ki mond igazat, ki játszik szerepet és

ki a gyilkos. Akárcsak a színházban. A darab megannyi színházi előadás, történet és anekdota nyomán született, ahol a néző máris belecsöppen egy próbafolyamatba, ugyanis a darabban egy vidéki társulat bemutatóra készül. Erre a bemutatóra várják a Vidéki Színházak Fesztiváljának szervezőit is, akik, - ha minden jól megy -, meghívhatják az előadást a fővárosba. Mindenki remél valamit ettől a fővárosi bemutatkozástól. Egy zsíros pesti szerződést, kritikai sikert, egy rendezői meghívást egy nagy művészszínházba, egy új közönségregetet vagy extra támogatást. A társulat éppen túl van egy

mondhatni sikeres főpróbán, amikor a levezető italozás után a vezető színésznő, a darab főszereplője meghal. A színházat lezárja a rendőrség. A nyomozás közben a próba nem állhat le, az esti előadást nem lehet lemondani, a gyilkos pedig szabadlábon. Egy művészetellenes nyomozó érkezik a színházba, aki a próbák közben próbálja felgöngyölíteni a bűnügyet... A főszereplővel legközelebb a salgótarjáni Ifjúsági Bérletes diákok találkozhatnak a Zenthe Ferenc Színház színháztermében, de ősszel a Székfoglaló Premier Bérletben, valamint a Zenthe Ferenc Bérletben is bemutatják a vígjátékot.

Az Akadémia artistaképzése a fesztiválok tükrében

Interjú Kovács Gábor Dénessel, az Artista- és Előadó-művészeti Akadémia (BIAK) igazgatójával a képzések új irányvonaláról és a diákok nemzetközi sikereiről.

– *Tavaly október 24-én az Akadémia Napja program keretében nemcsak az iskola névváltoztatását jelentették be, hanem a képzések új irányvonaláról is szót ejtettek. Az iskola nemzetközi sikerei ennek az új irányváltásnak köszönhetőek?*

– Mindaz, ami a Fényes Porond ifjúsági és gyermekcirkusz-fesztiválon történt, nagyon erőteljesen jelzi az Artista- és Előadó-művészeti Akadémiánk szakmai és szerkezeti irányváltásának törekvéseit, s az elmúlt esztendő erőfeszítéseinek eredményeit is. Diákjaink nagyszerű eredményeket értek el ezen a különlegesen erős produkciókat felvonultató fesztiválon. Aranyérmet nyertek egy deszkaszámmal, bronzérmeket, s különdíjat ügyesség számokkal, ami arra utal, hogy joggal reménykedhetünk abban, ezek a produkciók 6-8 hónap múlva, akár újabb nemzetközi sikereket érhetnek el. Egy éve Dnyipróban Russnák Regina növendékünk vett át szép elismerést, tavasszal pedig elnyerte a Porond Ifjú Csillaga-díjat. De

kiemelkedően értékes eredményeket értek el a növendékeink a Budapest Nemzetközi Cirkuszfesztiválon, a Newcomer Show-ban, a Latinai fesztiválon és Wiesbadenben is. Ezek a nemzetközi elismerések már jelzik annak a képzésnek az eredményeit, ami tulajdonképpen az Akadémia ars poeticája, irányvonala: sokrétűség, előadóművészeti értelemben vett komplexitás, árnyalt, személyre szabott képzés, és mindenekelőtt átgondolt módszertan és koncentrált munka.

Intézményünk jelen tanévtől újra felvette eredeti elnevezését, Akadémia lett, s ez kifejezi azt, hogy megtartjuk és tovább építjük a múlt követendő és inspiráló hagyományait. Sokáig úgy hirdettük, hogy 1951-ben kezdődött az Artistaképző története, ám az új kutatásaink szerint valójában 1948. október 15-én alapította Baross Imre, mégpedig Artista Akadémia néven. A Baross által már ekkor életre hívott szabad szellemű intézmény főigazgatói Nádasi Ferenc, az Operaház balettmestere és Pataky Ferenc olimpiai bajnok voltak. A sportból és az alkotóművészetből áll össze az akadémiai elképzelés, amit mi most 74 év után igyekszünk felújítani, megújítani és a 21. század feltételrendszerébe helyezni.

Olyan, hagyományos zsánerekre épülő cirkuszművészeti és alkotó-

művészeti produkciók létrehozását tűztük ki célul, amelyeknek a 6-10 percében a közönség számára élvezettel befogadható és esztétikailag értelmezhető, történettel, karakterekkel kidolgozottan, színvonalas módon tud megjelenni a művészi ábrázolás. Visszatekintve az elmúlt hónapokra, a két és fél évvel ezelőtt megkezdett reformjainknak mostanában kezdenek megjelenni az első komoly eredményei. Az esztétikai alapú megújulás, tehát a cirkuszművészetnek, mint alkotóművészetnek a definiálása, és ilyen értelemben a komplex előadóművészeti képességeknek, készségeknek az oktatása jelenik meg az Akadémia módszertanában.

– *Ennek a sokrétű művészeti képzésnek kiváló példája a Fényes Porond fesztiválon Buti Olivér és Jagudits András arany- és különdíjas deszkaszáma?*

– Igen, a 8 perces produkció címe A gravitáció harcosai. A fiatal artisták az előadás során felfedezik egymást, a porondon álló rekvizitot, a deszkát, majd saját fizikai képességeiket, erejüket és ügyességüket, s mindezt felhasználva úrrá lehetnek a gravitáción. A produkció trükkanyagát tekintve magas szintű, de emellett szerves részét képezi a kortárs táncművészet. Egy ilyen volumenű produkció létrejötte évekre telik. Ennek a számnak az alapjait két évvel ezelőtt fektettük le, Kőműves Tibor irányításával. Később csatlakozott hozzánk a Harangozó Gyula-díjas Csonka Roland, akinek köszönhetően a mozgásművészet kiegészíti az artistaművészi produkciót. Miután kiszabadultunk a Covid szorításából, különböző fellépésekre vittük a srácokat, amik által további értékes tapasztalatokra tehetek szert. Ilyen volt például a Fitos Dezső Társulat kortárs néptánc együttes, akik annyira megszerették ezt a produkciót, hogy beépítették a saját műsorukba. Miután láttuk, miképp fejlődött az előadói készségük, önálló fellépéseket szerveztünk számukra, például a Lovas Világbajnokság nyitó ünnepségén. Az Akadémia 2022-ben bemutatott Szentivánéji álmodók című összművészeti darabjában

Kovács Gábor Dénes az Akadémia Napja programjában tavaly év végén számolt be az iskola új irányvonalairól a Fővárosi Nagycirkuszban. Fotó: Urbán Ádám

már komplex, színészi feladatokat is el kellett látniuk, hogy az is beépüljön az előadói eszköztárukba. Anynyira remekelt az akkor még négyfős csapat, hogy köréjük építettük fel az előadást. Itt jegyzem meg, hogy ebből az előadásból számos növendékünk egyéni fesztiválsikerekkel is tovább építette a pályáját.

Kiemelten fontosnak tartom, hogy a diákjainkat minél több, különböző hatás érje. Ezért, ennek érdekében együttműködésen alapuló kapcsolatokat építettünk ki néptáncos és kortárs táncscapatokkal, a nemzetközi hírnévnek örvendő Recirquel Társulattal és neves hazai utazócirkuszokkal.

– *Egy cirkuszi produkció megszületésében sok szakember munkája fekszik. Említette, hogy a duó deszkaszám eredetileg négyfős volt. Nem tartanak attól, hogy mi lesz a duóval, ha megsérülnek vagy rövid időn belül valamilyen okból elválnak az útjaik?*

– Az artistaművészetben fennáll ennek a veszélye, ezért nehezen építhetőek és fenntarthatóak a csoportszámok. A képzésünknek viszont pont az a lényege, hogy felkészítse a növendékeket arra, hogy megismerjék a testük lehetőségeit, terhelhetőségét, amivel hosszú távon, professzionális módon tudnak dolgozni, elkerülve a sérüléseket. A közös gyakorlás összehozza a partnereket, kialakul köztük egyfajta mentális összetartó erő, ami úgy gondolom, hogy Buti

Olivért és Jagudits Andrást is hosszú éveken át együtt fogta tartani. Azért maradtak ketten, mert a szám kialakulása közben – diákok és mesterek – közösen úgy ítéltük meg, hogy így lesznek a leghatékonyabbak. Az utolsó egy hónap nagyon izgalmas időszak volt, kemény döntéseket is meg kellett hozni, de a nemzetközi zsűri visszaigazolta, hogy nem lehet másként eredményeket elérni, csak kreatív, koncentrált munkával és összefogással.

– *A közeljövőben is folytatják azt az irányt, hogy minél több, nemzetközi szinten is sikeres produkciót alkossanak meg a társművészetek bevonásával?*

– Igen, viszont ennek megvalósításához a tanáraink részéről továbbra is nyitottság, elszántság, hivatástudat, nagyon sok munka és együttműködés szükséges. Figyelemmel kell kísérnünk, hogy milyen irányba halad a cirkuszművészet, milyen módszerekkel és hogyan lehet sikereket, eredményeket elérni. Volt alkalmam részt venni a 45. Monte-carlo-i Nemzetközi Cirkuszfesztivál szakmai rendezvényein, az előadások mellett konferenciákon, megbeszéléseken is. Az ott tapasztaltak megerősítettek abban, hogy a tervezetten működő, pontosan megfogalmazott esztétikai elvekre építő, produkciókra szerkesztett, komplex előadó-művészeti képzés vezethet komoly eredményekhez. Előadásokat, produkciókat, fellépési lehetőségeket kell teremtenünk ahhoz, hogy a növendékeink előadó-művészi képességei fejlődjenek. Az elmúlt időszak sikereiben, s az aranydíjas deszkaszámban ez nyert visszaigazolást.

A Fényes Porond gyermekcirkusz-fesztiválon nemcsak a nemzetközi zsűri, hanem a magyar artista szakma is elismeréssel adózott az Akadémia növendékeinek produkciói előtt. Eötvös Tibor, a Magyar Artistaművészek és Cirkuszi Dolgozók Szakszervezetének elnöke és Kristóf István, a Fővárosi Nagycirkusz egykori igazgatója örömmel nyugtázta, amit itt látott. Fenntartónk, a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ pedig biztosított arról, hogy minden szükséges feltételt megteremt és támogatja cirkuszművészeti törekvéseink, szakmai megújulásunk útját és módszereit.

Szekáry Zsuzsanna
Fotó: Urbán Ádám

Az Akadémia modern képzésének köszönhetően világszínvonalú produkciók születnek. Fotó: Urbán Ádám

Grandpierre Gabriel Latinában aratott nemzetközi sikert. Fotó forrása: Kristóf Krisztián

A koncentrált, sokrétű képzés meghozza a gyümölcsét. Fotó: Urbán Ádám

Monte-Carlóban tartotta éves közgyűlését az Európai Cirkuszsövetség

Fennállásának 45. évfordulóját ünnepelte a Monte-carlói Nemzetközi Cirkuszfesztivál január 20. és 29. között; a Cirkusz Világszövetség és az Európai Cirkuszsövetség (ECA) a rendezvényen tartotta éves közgyűlését - közölte a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ.

A fesztiválon a színpadi versenyprogramok mellett szakmai egyeztetések zajlottak a világ vezető cirkuszi szakemberei között.

Az ECA közgyűlésén Helmut Grosscurth ügyvezető igazgató a szövetség munkájáról tájékoztatót. A közgyűlésen Magyarországot Fekete Péter, a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ főigazgatója képviselte, aki a cirkuszművészet társadalmi elfogadásának maximalizálásáról és a központ szakmai sikereiről, tapasztalatairól és újításáról tartott előadást.

Ismertette a cirkuszpedagógia fejlődését, az esélyegyenlőség jegyében

indított audionarrálás fontosságát, az oktatás és a tehetséggondozás jelentőségét. A világ vezető cirkuszi szakembereinek beszámolt a klasszikus cirkusz megújításának állomása-iról - tudatta a központ.

A Cirkusz Világszövetség ügyvezető igazgatója, a magyar származású Mata Zsuzsa a Covid-19 világjárvány óta eltelt időszakról és a járvány hatásairól beszélt előadásában, valamint beszámolt az ifjúsági tagozat munkájáról. Ismertette a 12. Cirkusz Világnap programját is, amelynek költségvetését és programját is megszavazta a közgyűlés.

Az 1977-ben alapított francia Cirkusz Világszövetség az egyik legmagasabb összefogása a cirkuszművészet iránt elkötelezetteknek, programjaiban rendszeresen bemutatja a legújabb és legmodernebb művészeti formákat és tudományágakat.

MTI

Monte-Carlo után Cirque de Demain

A cirkuszművészetben világszerte fesztiválidőszak van, mert a téli gálaműsorok utáni pihenő időszakra szervezik a rendezők a nagy cirkuszfesztiválokat. Miután véget ért a Monte-carlói Nemzetközi Cirkuszfesztivál, január 26-tól Párizsban rendezték meg a Festival Mondial du Cirque de Demain kortárs cirkuszművészeti fesztivált, melynek zsűrijében Fekete Péter, a Fővárosi Nagycirkusz főigazgatója is helyet foglalt.

A Nyugat-Európában oly népszerű karácsonyi sátorcirkuszközök bezártak, a nyári utazócirkuszi programok még nem indultak el, az erőgyűjtés időszaka ez a cirkuszbán. Az artisták pihennek vagy készülnek a következő nyári szezonra. Nem véletlen, hogy erre az időszakra időzítik a legnagyobb seregszemléket, fesztiválokat, versenyeket, ahol a menedzserek, cirkuszigazgatók találkozhatnak a legújabb és legjobb produkciókkal, hogy aztán szerződtesék őket a műsoraikba. Épp, hogy befejeződött a Monte-carlói Nemzetközi Cirkuszfesztivál, már is kezdődik Párizsban a Festival Mondial du Cirque de Demain, magyarul a Holnap Cirkusza Világszövetség. A háromnapos

rendezvényen, egy Párizs belvárosában felállított gigantikus méretű sátorban mérték össze tudásukat a kortárs cirkuszművészek legjobbjai.

A magyar cirkuszművészetet Fekete Péter, a Fővárosi Nagycirkusz főigazgatója képviselte, aki a zsűriben foglalt helyet. Feladatai közé tartozott a próbákban való részvétel, a több tucat cirkuszi szám értékelése, az arany-, ezüst-, bronz-díjak, valamint a Fővárosi Nagycirkusz különdíjának odaítélése.

„Megtiszteltetés, hogy folyamatosan ott vagyunk a világ vezető cirkuszművészeti rendezvényeinek zsűrijében, ahol Magyarországot képviseljük. A meghívás a hazánknak és a művészetünknek szóló tisztelet jele. Ilyenkor alkalom adódik rá, hogy első kézből értesüljek a legújabb, legszebb, legjobb artistaszámokról. Ennek köszönhetően jó eséllyel le tudom szerződtetni Magyarországra a legnívósabb világszámokat, hogy a Fővárosi Nagycirkusz közönsége is találkozhatson a világ legjobbjával. A cirkuszfesztiválok mellett szakmai találkozók, konferenciák és elemzések helyszínéül is szolgálnak. A zsűriben a legnevesebb szakemberekkel, kortárs- és klasszikus cirkuszigazgatókkal van lehetőségem

elemezni a művészeti ág helyzetét” – fogalmazott Fekete Péter a felkérésekről.

Az 1977-ben Isabelle és Dominique Mauclair által alapított Festival Mondial du Cirque de Demain fesztivál a cirkuszművészet iránti szenvedélyről szól. Az alapítók egy olyan kivételes eseményt képzeltek el, ahol a fiatal cirkuszművészek először kapnak lehetőséget arra, hogy bemutassák művészetüket egy nemzetközi zsűri és a kíváncsi, lelkes közönség előtt. Az eseményen eredetileg a klasszikus cirkuszművészet is képviselte magát, ám ez lassanként háttérbe szorult és átadta helyét a kortárs cirkusznak.

Alain M. Pacherie rendezésében a nemzetközivé vált háromnapos fesztivál minden évben akrobaták, kötél-táncosok, bohócok, zsonglőrök és trapéz-művészek tucatjait fogadja Párizsban, ahol a belvárosban felállított óriási cirkuszsátorban mutathatják be a művészetüket a világ minden tájáról érkezett cirkuszi szakembereknek, impresszárióknak, cirkuszigazgatóknak, korábbi győzteseknek és a cirkuszművészet rajongóinak.

Szekáry Zsuzsanna

A huszonötödik Raszputyin-előadást ünnepelték Temesváron

Turnén volt a Harag György Társulat: január 24-én Temesváron a MAFESZT-en vendégszerepelt a Raszputyin, január 26-án és 27-én pedig a debreceni közönség láthatta a Sardar Tagirovsky által színpadra vitt fikciós történelmi drámát.

Három állomásos turnét zárt pénteken a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata: előbb Temesváron, majd Debrecenben játszották a Szöcs Géza által írt drámát. A 2019-ben magyar nyelvű ősbemutatóként színpadra vitt előadás fontos mérföldkő a Harag György Társulat életében, a szinte az egész társulatot megmozgató produkció ugyanis nagy sikert aratott a szat-

mári nézők mellett számos jelentős színházi fesztivál, köztük budapesti Nemzeti Színház MITEM nemzetközi színházi fesztiválja és a bukaresti magyar színházi seregszemle, a BUKFESZT közönsége előtt is.

Az előadás díjazott volt a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválján is: Rappert-Vencz Gábor a legjobb férfi főszereplő díját kapta, a társulat pedig a legjobb csapatomunkáért kapott elismerést.

Temesváron, a MASZÍN Magyar Színházi Szövetség fesztiválján, a MAFESZT-en a Csiky Gergely Állami Magyar Színház terme egy, a társulat számára igazán fontos előadás helyszíne volt, ugyanis a Raszputyint ekkor játszották 25. alkalommal. A zsúfolt telhazzal játszott

produkciót felállva, percekig tartó tapsviharral ünnepelte a temesvári közönség, az előadást követően pedig a függöny mögött a szereplőket és a háttérszemélyzetet meglepetés-csokitorta és pezsgő - várta a huszonötödik előadás tiszteletére. Az ünnepi alkalomból Bessenyei Gedő István társulatigazgató és az előadás rendezője, Sardar Tagirovsky is gratulált a jelenlevőknek.

„Szép szám ez a 25-ös előadás-szám, amit ebben a műfajban kevés előadás ér meg a repertoárunkon. A szélesebb korosztályi besorolású, illetve zenés vagy vígjátéki műfajú közönségkedvencek sorában kevésbé kirívó előadásszám volna, de egy mély gondolatiságú, kortárs "fiktív történelmi dráma" négy órás előadása esetében szinte kivételes teljesítmény (utoljára hat évvel ezelőtt, a Bocsárdi László rendezte Tévedések vígjátéka közelítette meg ezt az előadásszámot).

Társulatunk az ilyen, kizárólag felnőtt nézőknek szánt és kortárs ízléssel színre vitt előadások tekintetében olyankor büszkélkedhet ilyen előadásszámokkal, amikor számos fesztiválmeghívással járó élénk szakmai érdeklődés övezi a produkciót. A Raszputyinnal kapcsolatban azért is éreztük ezt különösen nagy eredménynek, mert a koronavírus-járvány miatt az előadás hosszú időre hallgatásra volt ítélve. A 25-ös előadásszám ez esetben is a szakmai és a közönség-érdeklődésre utal, hiszen a produkció vendégszerepelt már Bukarestben, Budapesten, Debrecenben, Nyíregyházán, Kisvárdán, Székelyudvarhelyen, Temesváron, Sepsiszentgyörgyön, Nagyváradon, Nagy-

bányán és Nagyváradon is – a sor pedig újabb helyszínekké bővül majd a jövőben is. Ez a 25. előadás nem egy út vége tehát, csupán egy fontos mérföldkő a Raszputyin zajos sikerekkel kövezett útján.” – tudtuk meg Bessenyei Gedő István társulatigazgatótól.

A temesvári fellépést követően máris sor került a 25. és 26. Raszputyin-előadásra: mindkettőt Debre-

cenben, a színház új épületeként az idei évad elején felavatott Csokonai Fórum Latinovits-termében játszotta a társulat csütörtökön és pénteken. A siker itt sem maradt el, a két alkalommal összesen közel hétszáz debreceni néző tekintette meg a szatmári produkciót.

A Harag György Társulat PR-osztálya

Petőfi 200

Összművészeti előadás készül Petőfiről középiskolásoknak

Kilenc könnyűzenei versfeldolgozás mellett prózai szövegeken keresztül Petőfi Sándor forradalmi lelkülete, a szabadság és a szerelem ereje, valamint a költő alakja elevenedik meg a Szabadság, szerelem - Petőfi 200 című zenés, irodalmi előadásban, amelynek ősbemutatója március 15-én lesz Budapesten, a Hagymányok Házában.

Az ősbemutató után a produkció ingyenes, országjáró körútra indul a Petőfi 200 - Közös jó a szabadság című programsorozat keretében

- hangsúlyozta Schmidt Mária, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Alapítvány főigazgatója az előadást beharangozó budapesti sajtótájékoztatón. A főigazgató kifejtette, hogy az alapítvány felkérésére kilenc népszerű könnyűzenei előadó készített zenei feldolgozást egy-egy Petőfi-versből a költő születésének bicentenáriuma alkalmából. A darab szöveggönyvét - Szendrey Júlia, Petőfi Sándor és Ady Endre műveinek felhasználásával - Ugron Zsolna József Attila-díjas író, a Kertész Imre Intézet művészeti igazgatója

írta, a produkció Káel Csaba rendezésében lesz látható - mondta Schmidt Mária, kiemelve: az előadás várhatóan sodró és meggyőző lesz, és elsősorban középiskolás, valamint felső tagozatos általános iskolás diákoknak készül.

Schmidt Mária emlékeztetett arra, hogy a Kertész Imre Intézet a névadó mellett Pilinszky János, Petri György, Sziveri János és Arthur Koestler hagyatékát is gondozza. Olyan életművekkel foglalkoznak, amelyeknek a szabadság áll a középpontjukban, úgy ahogy Petőfinél, aki a szabadság elkötelezettje volt. Mint mondta, az alapítvány 2009-ben Petőfi-díjat is alapított, amelyet minden évben egy arra érdemes embernek ítélnék oda.

"Petőfi közös ügy, az is közös ügy, hogy méltóképpen emlékezzünk rá" - fogalmazott Schmidt Mária, kiemelve: fontos, hogy az újabb

és újabb generációk is megértsék költszetét.

A Kertész Imre Intézet közleménye szerint a Szabadság, szerelem - Petőfi 200 című produkcióban megjelennek az 1848-49-es forradalom és szabadságharc korában felerősödött értékek: a szabadság, valamint a hazaszeretet is.

Ugron Zsolna elmondta, hogy az előadáshoz az Aurevoir., Dánielfy, Ember Márk, Paulina, a Romengo, a 4S Street, Trap kapitány és a Tha Shudras, a The Biebers és Sena készítettek Petőfi egy-egy verséből feldolgozásokat. Az előadók a dalokban - és az azokhoz készült videóklipekben - Petőfi verssorait saját zenei és képi világukkal ötvözték. A klipek csütörtöktől érhetők el a Kertész Imre Intézet YouTube-csatornáján.

Demeter Szilárd, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója, a

Nemzeti Kulturális Alap - Petőfi 200 Ideiglenes Kollégium vezetője kiemelte, hogy műfaji sokszínűség jellemzi a bicentenáriumi alkalmából készülő előadás dalait.

Demeter Szilárd kora rockszótárjának nevezte Petőfit, aki "az összes ellentmondásosságával együtt tudta ezt a szerelem-szabadság mátrixot megélni". Úgy vélte: Petőfi Szabadság, szerelem! című verse néhány sorában mindent elmond arról, hogy emberként miért érdemes élni a világon.

A készülő Szabadság, szerelem - Petőfi 200 című előadás a kortárs popkultúra, valamint a színházi kultúra nyelvén megmutatja a Petőfi által képviselt értékeket, ezáltal hozzájárulhat ahhoz, hogy létrejöhessen "közös kulturális kódjaink" - magyarázta Demeter Szilárd.

MTI

Impresszum:

Magyar Teátrum – színházi magazin – megjelenik: július és augusztus kivételével havonta – 2009-ben alapította a Magyar Teátrumi Társaság Egyesület, 1053 Budapest, Királyi Pál u. 18. Telefon: 06 (20) 500-2714; alapító főszerkesztő: Fekete Péter – Kiadja a Magyar Teátrum Közhasznú Nonprofit Kft., felelős kiadó a Kft. ügyvezetője – Szerkesztőség: 5600 Békéscsaba, Andrassy út 1-3., – Örökös felelős szerkesztő: Józsa Mihály – Szerkesztő: Kovács Attila – Korrektor: Nyerges Tünde – Magyar Teátrum Online: www.magyarateatrum.hu, online szerkesztés: Aradszki Zoltán – Olvasói e-mail: level@magyarateatrum.hu, előfizetés-megrendelés e-mail: rendel@magyarateatrum.hu – Terjeszti a kiadót a Lapker Zrt. és Magyar Posta Zrt., terjesztéssel kapcsolatos e-mail: terjesztes@magyarateatrum.hu – Grafika: Lengyel Tibor, LogoDepo Kft., Tel.: 06 (94) 511-350, e-mail: info@logodepo.hu, DTP: Peidl Péter – Nyomatás: Mediaworks Hungary ZRT., 9021 Győr, Újlak u. 4/a., Vezérgazdát: Szabó Ferenc – Nyomdatélem: 6729 Szeged, Szabadkai út 20. – ISSN 2061-1501

